

Romdan Poolbed Romdan Yaa Kerek Keendoon

Kerek Kee Komo Dowad Wongkoon

Poolbed kerek keye dowad wongkoon kuu kekamune: 1. Yiiwiib yaa owod mananiin andi ye wengiib angkon kaom wene Yesu ye weng wengambirindodan Speen angka doriib weng amun kan yaraniin andi ye wengiib wongkoon, Romdan yi kaadkeri dowad. 2. Romdan kuu apasoyiibban kowe, Yesu ye kedmengkandi kumundin ongme kedmengkandako awine kandime anded. 3. Yuudan yoom Yuudanban yoom dabokne dobere Yesu ye inamen kuu komarewa awinaniib ande korokboon. Wongkoon yumbon kuu Korin yaa o Sensurea yaa areb. Pool ye dowaken kuu Rom yaa wanandameen kumban, Korindan yoom Masedoniadan yoom yi kubiyiib od kondi yeman kuu yembed anam andiwendan Yudea aom dore kamboknon keruwen yaa kanwananeen kowe, Rom yaa kirod wanainban ande kerek kee wongkoon. Wongkoon ye weeb kuu AD 57 areb.

Korok Weng

1. Amun Kerundi Weng Ibduruk (1:1-7)
2. Rom Yaa Wanandameen Ye Weng (1:8-15)
3. Wongkoon Ye Weng Id: Godbed Ben Yorokmo Kerundi (1:16-17)
4. Nimakarub Korem Kuu Yorokmomban Ambarakmidanmo (1:18–3:20)

5. Komarewa Kere Anam Andiwendan Kuu Yorokmo Kerundoon (3:21–5:21)
6. Komarewa Kere Ambarakmi Yaa Koronde Yorokmo Keraniib (sapta 6–8)
7. Yuudan Korem Kuu Yesu Yaa Anam Andindo Kowe Ari Kuu Yi Yaa Komo Keraneen? (sapta 9–11)
8. Anam Andiwendan Yorokmo Kere Dobiri (12:1–15:13)
9. Yeenbon Weng (15:14–16:27)

¹ Ne kuu Pool, Yesu Keresu ye dabderem yiri dobereni ye deme awini ye karub. Baandoone apaso keraane God ye weng amun kanyare daandi dowad kinoon.

² Kuye weng amun ye dowad kuu unyeman anukbed Yesu okad yiri minindombed Godbed weng kunduk ongmekore ye profesidan yaambéd Ye Weng Karadmo ye buk aom wongkoon.

³ Weng Karadmo wongkoon kee ye Mingki ye dowad. Nimakarub yi kerekmen yaambéd ye kuu king Dewid ye ambokab yaambéd monoon.

⁴ Kwane, ye kuu bobnoon yirimbed nen demboon yaambéd karadmo ye Kingkinbed aromkonoyiib korokboon kuu ye kuu God ye Mingki, kukuu nub Yariman Yesu Keresu kui.

⁵ Ye yaambéd yaningko kankooni dowad nub kuu kabamoonmo apaso deme kine kondoon. Kwanoon kuu Yuudanban ambibkin mimimdan korem anam andime anded. Angkon yi anam andi yaambéd ye weng wengambere awine kandime anded.

⁶ Kwane, Godbed Yesu Keresu ye karuwa ni-maya kerime ande baande kinoondan kwamune

areb kuu yiiib kwangkon baande kinoon kowe, ibonmo keriwen.

⁷ Godbed mimyob dowaken keende ye karadmo ye karuwa nimaya kerime ande kinoondan Rom aom doriib, yiiib yaa kerek kee keendaan.

Kabamoon kondoon ye mimyob dowakeniib yewenubmo dobiriyiib kuu nuwambe God yoom Yariman Yesu Keresu yoom yaambéd yiiib yaa bangkandime.

Rom Yaa Wini Kuu Pool Ye Dowaken Darewoob

⁸ Ne ibduruk kuu Yesu Keresu yaambéd God yaa yiiib dowad eso andimain, amborom kuu yiiib anam andiwen ye weng kuu nimakarub korem ambibkin korem yaambéd wengambere yikaadkeriwén.

⁹ Kowe, ye Mingki ye weng dakmi ye deme yaa kuu neka ne inamen korembed awinaan ye God, yembed wedme yekaadkeroon, ne kuu aron korem yiiib dowad meene

¹⁰ kurikuri kamembirimain. Kwane, anukbed mene kibikee aron doboob kuu ne kuu yiiwiib yaa minindo, kumban korondindo, ne kuu kwangkon kurikuri kamimain kuu Godbed dowakeniib kerokaned kiwaan nandoko ne kuu yiiib yaa mana andid.

¹¹ Ne kuu yiiwiib yaa mene durunda ande meenmi dowaken darewoob angkeen kuu, God ye deme ambangki ye aromkono Kingkin Karad-mombéd munob bangkandimaan kuu yiiib yaa ma kondako aromkono kerime andid.

¹² Ku kekamune kedi, yiiib yoom ne yoom kuu nub anam andi yaambéd neman kube ongkanoon neman kube ongkanoon kamanuub andid.

¹³ Angkodmia, ne inamen yaa kuu yiiib nonoon dobaraniib kuu ne dowakenban. Ne kuu yiiwiib yaa meneni durunda ande aron yemoon meenmoni nekwain kumban, yiiwiib yaa mini ye kiwaan kuu kebenoon, anukbed mene kibikee. Yiiwiib yaa mana andaan kuu, yiiib kuyaom yena kuu anam andi yaa ben meneni yiiib yena kuu Kingkin Karadmo ye kiwaan yaa kaini dowad awande konda andid. Yuudanban yena yaa awande ambangkaan kwane, yiiib yaa ambangka andid.

¹⁴ Ne kuu Gurikdan yi inamen yoman weniibdaniib dura kereekiibbandaniib, meeni kangdomdaniib ongme meendobimokbandaniib korem yaa kuu weng amun daandi ye dungkumiib angkeen.

¹⁵ Ne kuu nekwane nindorokiib kere doriin kuu weng amun kee yiiib Rom aom doriibdan yaa dakma ande meenaan.

¹⁶ Kedi, ne kuu Yesu ye weng amun yaa ma karak kerindo, amborom kuu weng amun kee God ye aromkonoyiib angkeen, kane kane anam andibka bobni yaa burudande bindi dowad kowe. Yuudan yaadin korokbendekore yoman Yuudanban yaa korokboon.

¹⁷ Kwane, weng amun aombed Godbed ongmoon ye yorokmo dohiri kuu dianmo korokboon. Kuye yorokmo dohiri kuu anam andi yaambed kii, andowoonbed wene yeenbon. Kuu God Ye Weng aom yedmoon kwamune, “Yorokmoman kuu anam andi yaambed dobaraneen.” andoon.

God Ye Arud Nimakarub Yaa

18 Godiibban ande dobere miin arewa kami-maib kumbed weng anam anam kebenimaibdan kuyaa kuu, God ye arud norin kuu Ewen arimbed ben dian kure korokbe weneen,

19 amborom kuu God ye kuu kane kuu korokboon, yembed kwane dianmo korokboone yikaadkeriwen kumban wengamberedandiwen kowe.

20 Kwane, Godbed kumkam korem ongmenaboonbed mene kibikee, ye akmimokban ye komboon ayoob kee, ye dowan kerindeban ye aromkonoyiib ye kuu God andi ye kombooniib kuu dianmo korokboone wedmiwen, amborom kuu komo komo ongmenaboon kumbed wedme ye kuu God ande yikaadkeriwen kowe, nimakarub korem kuu duburuk kere yika God yaa koromone inandaibban kii.

21 God keyiib kee yikaadkeriwen kumban, yi kuu ye kuu God ande yaningko kankoone ye yaa eso andimokban, yi meeni kuu dowan kerene yi niindem aom kuu kumunmo keroon.

22 Yika yedmimaib, nub kuu meeni kangdom-dan andimaib kumban, anam kuu yi kuu inameniibbandan kerenib,

23 bobnindeban ye God ye nambiri yaa koronde duknidaniib ayari oniib dingkaniib yiyiib yi kuruwak kuyaambed kurikuri kerunde kuyaa nambiri kondimaib.

24 Kwana kowe, nimakarub kuu Godbed bendune yi id ye ambarakmi dowaken yaambened nenem ye inamen aom nongkoboone, karakiib arewa kai ongmenabi ye inamenbed nimayiib karuwiib yi id ben neman konoon konoon kami dowad.

²⁵ Godbed ongmoon ye weng anam kuu korondekoriwa, dudanabi yaambéd wengambere awine kandenib, Godbed ongmenaboón ye kumkam kuyaambéd kurikuri kerunde yi deme awiniwen, God yaambédban. Kumban God yaningko kuu aron korem kankooni yeman kii. Anam kwanok.

²⁶ Kuye inamen arewa kwamiwen kowe, Godbed karak kai ye nenem dowaken yaa bendune nongkobendoón. Wonong yoom yu karub yoom yi id ibmo dabokne dobiri kuu koronde nima yikanmo yi id neman neman konoon konoon kamimaib.

²⁷ Kwane, kwamune areb kuu karub kwangkón yi nima yoom yi id dabokniwen kuu koronde yi niindem aommo dene karub yikanmo yaa yi id neman konoon konoon kaimaib. Kuku karak kai ye nenem inamen kowe, yi id aombéd yi ambarakmi dowad dabab Godbed ongmoon kuu kandiwen.

²⁸ Kwane, yimbed meeniwen kuu God yaa kaadkeruni kuu wunekarem andiwen kowe, yembéd yikareb moranmi ye inamen yaa ben nongkoboon, komo komo inamen kuu awine kandi yemanban kuu awine kandiwen.

²⁹ Yi kuu miin arewa kamiyiib inamen miin arewayiib yiribman yemoón ba andi ye inameniib yena moranmi ye inameniib korem kuu yi niindem aom demboón. Yi kuu wungkandi ye inameniib kumka kuman ye inameniib wengberenabiyiib birandiyiib arud wande yemyeb yenbandi ye inameniib kuu yi niindem aom demboón. Yi kuu kobkob daanubdaanab kamidan,

³⁰ yi kuu wengamborokbanabidan, yi kuu God yaa arud wandembiridan kii. Yi kuu damangkan-

didan, yi kuu nembedmo yimin andidan, yi kuu kerengkandan kii. Yi kuu ambarakmi ye inamen yeeb onme ongmimaibdan. Yi kuu yi ambe ena yi weng yaa wengamberedandimamenib,

³¹ inameniibban kerenib, yimbed weng ongmiiwen kuu domabangkimamenib, mimiyo dowakeniibban kerenib, yena yi ambarakmi yaa mimiyo keende kakman arimokban keriiwen.

³² Yi kuu God ye yorokmo amob aombed yedmoon karub kaneya yi kwamune dobaraniib kuu Godbed dukni dowad kinaneen andoon yikaadkeriiwen kumban, yi kuu keye inamen abdon kee awine kande doriib. Kuyaambedmomban, kane kanembed yi kangkon kwamune kamiib wemendimaib kuu kube angkodmendenib karub amun andimaib.

2

God Ye Wengyundi Kuu Yorokmo

¹ Kwanikob, yena yaa ogoodmo wengyunde arewadan andimaibdan, yiib kuu yiibka God yaa koromone inandaibban, amborom kuu yiib kuu yena yaa ambarakmiib kii ande wengyundimaib kumban yiib kwangkon ibmo ambarakmimaib kowe, yiibka yiibmeren arewadan ande korokbi-maib kii.

² Nub nubkaadaa, kane kane kekamuneyiib awine kandimaibdan kuu Godbed yi yaa wengyundi kuu weng anammo yaambad.

³ Kwane, yiib kuu karubmo God arebban kumbed yi yaa arewadan ande wengyundimaib kumban yiib kwangkon ibmo ambarakmimaib

kowe, yiid kuu God ye wengyundi yaa kuu kirokmonanuub ande meenimaiwoo? Dowan!

⁴ Ogoodmo wengyundimaibdan, yiid yaa kuu God ye awandi ben yiid amonombime andi yeman kuu yiid ongme kaadkerindo kumbed, dembe yiminmo keroon ye awandiyiid kirod wengyundainban andi ye inameniib yodbiriban iwarimbed dobiriyiid Godbed awinoon kuyaa kuu nongdomatom andimaiwoo?

⁵ Kumban yiid niindem aom kamkono kere amonombindeban keruwen kumbed, Godbed arud kondi ye dabab kuu yiidka yiidmeren nongkobe weniib. Kwane, God ye arud kondi yaron arimbed ye yorokmo wengyundi kuu dianmo keraneene yiid kuu keye dabab kandaniib.

⁶ Kwane, nimakarub korem yaa kuu Godbed yimbed komo awine ambangkiwen yaamo kakman kuu bangkandaneen.

⁷ Nimakarub yena yi kuu nambiriyiid aningko amun darewoowiib wadkeri aron korem yemaniib bi dowad yinmone korondiyiibban amun amun kamimaib kuu, Godbed yi yaa wadkeri aron korem kondaneen.

⁸ Kumban kaneya yi kuu kirim kamemberenib anam anam yaa wunekarenib inamen miin abdon yoman winimaib kuu, God ye norin arud kuu yi ari onduknaneen.

⁹ Kane kane yi kuu abdon kiwaan yaa kwane kamembaraniib kuu, yi korem kuu dabawiib mimyob wande yiminban keriyiid baniib, ibduruk kuu Yuudan bangkande kuye yoman kuu Yuudanban yaa bangkandaneen.

¹⁰ Kumban kane kane yi kuu amun kiwaan yaa kwane kamembaraniib kuu, yi korem kuu nam-biriyiib aningko amun darewoowiib yewenub do-biriyiib baniib, ibduruk kuu Yuudan bangkande kuye yoman kuu Yuudanban yaa bangkanda-neen.

¹¹ Amborom kuu God ye wengyundi kuu ambibkin mimodan yaamo dowaken kerunde yorokmo kamimokban kowe.

¹² Yuudan yi amob kandindodan ambarakmaniib kuu, Godbed Yuudan yi amowiibban kumbed wengyundaneene korem duknaniib. Kwane, Yuudan yi amob kandiwendan ambarakmaniib kuu, amobbed yi yaa wengyundaneen.

¹³ Kedi, amob no wengambiriwendan kuu God ye kerekmen yaambed yorokmo kerindo, amob wengambere awine kandiwendan kuu God ye kerekmen yaambed yorokmodan kii ande daan-daneen.

¹⁴ Yuudanban kuu Yuudan yi amob ma kandindo kumban, God ye amob ye kerekmen yaambed yikareb dobirimaib kuu yika yi amob ongmiwen.

¹⁵ Amborom kuu korokbiwen kuu amob ye kerekmen kuu yi niindem aom angkeen kowe. Yi meeni dohiri inamen kiwaanbed kangkon kuu anam kui ande korokboon. Kwane, yi inamen aombed aron yena ambarakmiwen andene aron yena koromone inandimaan.

¹⁶ Kwananiib yaron kuu Godbed Yesu Keresu yaambed nimakarub ben bikniwen ye meeni inamen kuyaa wengyundaneen yaron arimbed. God

ye weng amun nembed awinaan kumbed kwamune daandimaan kii.

Eb Kuu Yuuman Keroka Amob Awineewoo?

¹⁷ Kwane, eb kude? Ebbed ne kuu Yuuman andimaab, eb kuu yi amob yaambed angkumone doreneb, God yaambed yone dobaraan ande kerengkan kereneb,

¹⁸ eb kuu amobbed kedmengkabdoon kumbed God ye inamen dowaken kuu ebkaadkere yenambed inamen amun awiniib kuu amun andeneb,

¹⁹ indob tutdan ben kangkadme kinban wini ye karub kereni, kumun aom doriibdan yaa nambiri keraan ande meeneb,

²⁰ kedmengkandi anam anam kuu Yuudan yi amob aommo kumbed eb kuu awarakukdan yaa ongkande yorokmo ongmi ye karub kereneb, dana monob areb inamen embengdan yaa kedmengkandi ye karub kerewen. Anamoo?

²¹ Kwanikob, eb kuu nimakarub yena yaa kedmengkandimaab kumban, ebka ebmeren kedmengkanimokbanoo? Eb kuu yid baib ande ongkandimaab kumban, ebka kuu yid bimaawoo?

²² Eb kuu nenem kamaib ande ongkandimaab kumban, eb kuu ebka kwane nenem kamimaawoo? Eb kuu kuruwak god yaa komyeng baeb areb kerewen kumban, kuruwak god yi kurikuri ambib kuyaom kuu ebka yid bimaawoo?

²³ Eb kuu Yuudan yi amob dowad kerengkan weng dakmimaab kumban, kuye amob domabangkimaab kumbed God yaningko monmari-maawoo?

²⁴ God Ye Weng aombed yedmoon, “Yiibbed kwanimaib kumbed Yuudanban kuu God yangko monmarimaib kii.” andoon kuu kwamunemo keroon.

²⁵ Kad wanabi kuu Yuudan yi amob awine kandaneeb kuu ye kakman idiib, kumban amob domabangkaneeb kuu kad wandindodan areb kere God yaa angkurom korokbenaneeb.

²⁶ Kwane areb kuu Yuudanban yi kuu kad wandindo kumban, yi kuu Yuudan yi amob ye kerekmen yaambéd dobaraniib kuu, yenambéd yi kuu kad wanabidan areb kere God ye dowakeniib dobaraniib ande yedmaniiwoo? Anamaa.

²⁷ Eb kuu Yuudan yi amob wongkiweniib kad wandiyiib kumban amob domabangkimaab kowe, karub kane ye kuu id yaa kad wandindo kumban ye kuu amob ye kerekmen yaambéd doreen kuu, eb yaa wengyunde karub arewa andaneen.

²⁸ Karub kane ye kuu God ye karuwa nimaya yi dobiri areb kumban kad angkamo dobaraneen kuu God ye karubban. Kwane, kad wandi ye inamen kuu kad angkamomban, id ye dowadban.

²⁹ Kwamunemban, karub kane kuu ye niindem aombed amonombaneen kuu God ye karub keraneen. Kwane, kad wandi ye inamen kuu niindem aom amonombi yeman, Kingkin Karadmo yaambéd, wongkiwen ye amob yaambédban. Nimakarub kwamenabidan kuu Godbed yi aningko benkoobaneen, karubbedban.

*God Yeka Ye Weng Yaa Korondimokban Aw-
inembirimaan*

¹ Kwani kowe, Yuudan kuu ambibkin yenadan burudande yumbon arimbed kandiwen dee? Kedi, kad wadmi kuu id amuniiwoo?

² Anam kai! Kiwaan korem yaambéd id darewoowiib kii! Meeni ibduruk kuu Yuudan kuu Godbed ooni dowad ye weng kondoon.

³ Kumban Yuudan yena kuu anam andindo kowe, komarewa meenanuub? Yi anam andiyi-ibban keriwén kumbéd God yeka ye weng yaa ma korondimokban no awinembiri ye inamen kebenaniiwoo?

⁴ Dowan kii! Wedmem, God ye kuu anammo, ni-makarub korem kuu dudanabidan. God Ye Weng aombéd kamune yedme wongkoon,

“Eweng kuu yorokmo ande korokbendaneene, yenambéd eb wengyundaniib kuu ebbéd burudande doraneeb kii.” andoon.

⁵ Kwane kowe, nub ambarakmi kumbéd God ye yorokmo kiwaan kan dian kuroon kumban, nimakarub yi inamen yaambéd “God kuu nub yaa ye norin arud kanmonoon kuu inamen yorokmomban.” ande yedmanuub dee?

⁶ Dowan kii! God kuu yorokmomban karen kuu, yembéd okad yiridan korem wengyundindeban karen.

⁷ Karub maa kane kamune yedmaneen, “Ne aadikmenabi inamen abdon kumbéd God kuu anam anammo yaambéd doreen kuu dian korokbaneene ye nambiri kuu ika darewoob keraneen kowe, komande Godbed ne ambarakmi dowad wengyunde dabab kawaneen?” andaneen. Weng arewayee!

8 Karub yenambed wengamborokbande yedmimaib, “Pool awenembed yedmimaib, ‘Arewa kamem, kwananuub kumbed amun amun dembimaan.’” andimaib. Kwamune andanuuwoo? Dowan! Kwane andimaibdan kuu Godbed wengyunde dabab kondaneen kuu yimin kii.

Mim Kane Kuu Yorokmomban

9 Kwanekob, nub Yuudan kuu burudande doruwenoo? Dowan kii! Nub ongme korokbuwen kuu Yuudaniib Yuudanbaniib kuu ibmo ambarakmi ye dabderem aom doriib.

10 Kekane God Ye Weng aombed yedme wongkoon,

“Mim kane ma yorokmoyiibban, korem dowan kai.

11 Mim kane ma kaadkerindo, mim kane God yaa ma onmokban.

12 Nimakarub korem kuu God yaa wengamberedandiwen, yi korem kuu ambodiibban, karub yena yaa ma awandokban, korem dowan kai.”

13 “Yi weng dakmenabi kuu bobwum baeb areb, yi ongbed birandimo kamimaib.”

“Yi weng mongkodkono mandakadbed dembimaan kuu niindok arud ambod areb.”

14 “Yi mongkodkono kuu amkidbi wengiib yewed kondi ye wengiib dembimaan.”

15 “Yi kuu kirodmo yena yenbandaiwe umkan kubudirimaan,

16 yi kuu monmare dabab darewoob kondimaib,

¹⁷ yewenubmo dobiri ye kiwaan kuu yi koron kii.”

¹⁸ “Yi kuu God yaa unimokban.” ande wongkoon.

¹⁹ Kedi, nub kuu nubkaad, Yuudan yi amobbed komo dakmoon kuu kane kane amob ye dabderem aom doriibdan yaa dakmoon. Kwamune keroon kumbed nimakarub yi windi kuu kebengkaneene okad yiridan korem kuu komande kwamune kamiwen ye id kuu God yaa korobe dakmenabaniib.

²⁰ Amborom kuu mim kane kuu yembed Yuudan yi amob kongamki yaambbed kuu Godbed ma ye kuu yorokmoman ande yedmaanban, kedi, amob yaambbed nub ambarakmi korokbendaane wedmimaub kowe.

Yorokmo Keri Kuu Anam Andi Yaambbed

²¹ Kumban yorokmo keru ye kiwaan Godbed ongmoon kuu kibikee korokboon. Kuu Moses ye amob awini yaambbedban, kumban keye kiwaan ye dowad Moses ye amob wengiib profesi-daniibbed dakme korokbiwen.

²² Yorokmo keru ye kiwaan Godbed ongmoon kee, kane kane Yesu Keresu yaa anam andaniib kuu kuyaambbed yi korem kandaniib. Nimakarub korem kuu yeka mamaamban, korem kuu ibmo keruwen,

²³ amborom kuu nimakarub korem kuu ambarakmenib, God ye nambiri ari daane nandindeban kowe.

²⁴ Kumban Yesu Keresumbbed bidoon yaambbed God ye mimyob dowaken kabamoonmo kondoon kumbed nimakarub kuu ben yorokmo keru ye kiwaan ari nongkobimaan.

²⁵ Yesu ye umkan yaambéd ye kuu ambarakmi are nonondandi yeman kuu Godbed dianmo korokboon. Kuku anam andi yaambéd kandi yeman. Godbed ke kwanoon kuu ye inamen yorokmo korokbi yeman, amborom kuu Yesu minindo yaron anukbed ambarakmiwen kuu ye kuu yodbirindo wedmendandoon, wengyunde dabab kondindo kowe.

²⁶ Ke kwanoon kuu kibik keye aron kembed ye inamen yorokmo kuu kekane korokboon kowe, God kuu yorokmo doberemberene Yesu yaa anam andiwendan ben ambarakmi are yorokmo kerundoonman keroon.

²⁷ Kwani keroonka, nub kuu komo yaambéd kerengkanoob? Dowan! Keye dowad kuu komo? Nubbed Moses ye amob kuu awine kanduwenkoo? Yii, nub anam anduwen kuned kii.

²⁸ Kedi, nubbed kedmengkandimaub kuu, karub kane anam andaneen kuu Godbed yorokmo kerunaneen kumbedmo, Moses ye amob awine kandi yaambédban.

²⁹ God kuu Yuudanmo yi Godoo? Ye kuu Yuudanban kangkon yi Godoo? Eyoka, Yuudanban kangkon yi God kuda,

³⁰ amborom kuu God kuu mimo, ye kuu Yuudan kad wanabiwen yi anam andiwen kumbed yorokmo kerundene Yuudanban kad wanabindo yi kangkon yi ibmo anam andiwen kumbed yorokmo kerundi ye God kowe.

³¹ Kwani kowe, anam andi kee awine kanduwen kumbed Moses ye amob kuu idiibban keroon dee? Dowan kii! Kekwanimban kedi, keyiib kuu anam anduwendan nub kuu amob kuu awine

kankoonuwen kii.

4

Abraham Kuu Ye Anam Andimbed Yorokmo Kerunoon

¹ Nub awo amaan yiri Abraham, ye kuu yorokmo keruni dowad weng id kandoon kuu komo ande yedmanuub?

² Kedi, Abraham kuu komo ambangkoon kumbed Godbed yorokmo kerunoon karen, kuye dowad kerengkan dakmi kuu yimin keroon karen, kumban God ye arinambo arimbedban.

³ God Ye Weng Karadmo aombed kuu komo ande wongkoon? Kekamune yedmoon, “Abraham kuu God yaa anam andoone, Godbed ye kuu nendune yorokmo ande kine kowoon.” andoon.

⁴ Kwane, karub od deme ambangkimaan kuye dowad kuu, ye deme awinoon ye kakman kuu korokbed munob koni yemanban, kukuu od deme yeman.

⁵ Kumban karub kane ye kuu arewadan ongmene yorokmo kerundi ye God yaa anam andekore God ye deme awineni yorokmo kera andokban keroon kuu, ye anam andi kuu Godbed wedme yorokmo ande kine kowoon.

⁶ Karub ma ye komo ambangkoonbedban anam andoon kumbed Godbed yorokmo ande kine kowoon ye karub kuu amun kerunoon. Kuye karub ye dowad Dewidbed kangkon ibmo kwane yedmoon,

⁷ “Kane kane yi amob domabangki kuu are nonon-dandene,

yi ambarakmi kuu mangkoon kuu amun kerundoon.

⁸ Kane kane yi ambarakmi kuu Yarimanbed buk aom wongkimokban kuu amun kerundoon.” andoon.

⁹ Amun kerundi keyiib kee kad wandiwendan yimanmo dee, kad wandindodan kangkon yiman dee? Dakmuwen kuu Abraham ye anam andi kuu Godbed wedme yorokmo ande kine kowoon.

¹⁰ Abraham yaa kekamune demboon kuu komo yaron, ye kad wandoon yaron dee, wandindo yaron dee? Kad wandoon yaronban kad wandindo yaron yaambed Godbed yorokmo ande kine kowoon kii!

¹¹ Kwane, amaanbed Abraham kuu anam andoone Godbed ye kuu yorokmo ande kine kowoon ande korokbi yeman kad wandi kuu God yaambed kandoon. Kuuu kad wandindo aron aombed kandoon. Kwana kowe, ye kuu kad wandindodan kane kane yi kuu anam andiwendan yi awodki keroon. Kwane keroon kumbed Godbed yi kuu yorokmo ande kingke nongkoboan.

¹² Kad wandiwendan kane kane yi kangkon yi anam andi yaambed nub awo Abraham kad wandindo aron anam andoon kuye yoman dodkanmo winiib kuu Abraham kangkon yi awodki keroon.

¹³ Abraham yoom ye yob yoom okad yimin yimin yaa yembed yariman keraneen ye weng kunduk kandiwen kuu Moses ye amob yaambedban, anam andoon kumbed yorokmo kerunoon yaambed kandiwen.

¹⁴ Kedi, Moses ye amob yaambéd awine dori-ibdan kuu okad kumundin kandaniib kuu, anam andi kuu idiibban kwane weng kunduk kuu dawangmo dowan keraneen,

¹⁵ amborom kuu Moses ye amob kuu am-barakmi dian korokbimaan kowe God ye norin arud kanminimaan. Kumban kunaya amowiibban keroon kuu kwane amob domabangkiyiibban keroon.

¹⁶ Kwani kowe, anam andi yaambéd weng kunduk kuu kandimaub. Kekamune kumbéd weng kunduk kuu God ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken yaambéd kondimaane Abraham ye yob korem yiman anam keraneen. Kukuu Moses ye amob awine dobiridan yimanmomban, kukuu Abraham ye anam andi areb keriwendan kangkon yiman. Yi yoom nub yoom, ye kuu nub korem nuwambe.

¹⁷ Kwamune areb kuu God Ye Weng aombéd yedme wongkoon, “Eb kuu ongmebdaane ambibkin yemoondan yi ambe kerewen.” andoon. Abrahaméd anam andoon ye God ye indob ari kuu Abraham kuu nuwambe. Kuye God kuu dukniwendan nen dembe wadkeri kondimaan. Komo komo kuyiib ma angkimbirindo yeman kuu Godbéd kwanok andaana kuyiib kerimaan kii.

¹⁸ Abraham kuu weng kunduk anam id keru ye kiwaan ma wedmindo kunéd anam ande meedme doboroon kowe, ye kuu ambibkin yemoon ye awodki keroon. Godbéd ye yaa anuk yedmoon, “Eb awoya ari kuu kekamune areb keraniib.” andoon kuu ibonmo keroon ye yaa.

¹⁹ Ye weeb kuu 100 yaa keroon kowe ye kuu bob-nemoon areb keroon kuu yekaadkeroon, kwane

Sera kangkon kiomneen dana wooni yiminban kumban, ye anam andoon kuu wuudnindo.

²⁰ Ye kuu God ye weng kunduk dowad anam andoon kuu ye yaa doombere winindo, kuyaa kuu kirokkarak kamindo. Ye anam andi kuu aromnene God yaa nambiri konoon.

²¹ Kwane, yembed kangdommo meenoon kuu God kuu ye weng kunduk yedme kowoon kuyaa kuu kwane ambangkaneen, aromkono yiminmo kowe.

²² Kekwanekob keyiib kee ye yaa kuu Godbed yorokmo ande kine kowoon.

²³ “Ye yaa kuu yorokmo ande kine kowoon.” andi ye weng wongkoon kuu yekirimo ye dowad-momban,

²⁴ kangkon nub dowadiib. Nub kane kane nub Yariman Yesu bobnoon yirimbed nen dembe wadkeri konoon ye God yaa anam andanuub-dan kuyaa kuu, Godbed yorokmo ande kingke nongkobaneen.

²⁵ Yesu kuu nub ambarakmi dowadbed bobni yaa konekore, nub yaa yorokmo kerundi dowadbed ye kuu bobni yirimbed angkon nen dembe wadkeri konoon.

5

Yorokmo Kerundi Ye Idiib Irimaan

¹ Kwane kowe, nub kuu anam andi yaambéd bendune yorokmo kerundoon kowe, nub kuu nub Yariman Yesu Keresu yaambéd God yaa yewenuwiib keruwen.

² Yesu ye kuyaambéd nub kuu anam anduwen kumbed kabamoon kondoon ye mimyob

dowaken kee kandi ye ambongko nandekorub, kwane kibikee kuyaombed awine doruub. Kwane, nub kuu God ye nambirimbon aom awunanuub ande arudkonoyiib kubuub kii.

³ Kwane kumbedmomban, durud yewed ye dabab kande doruub ye dowad kubuub kii, amborom kuu nubkaad durud yewed ye id irimaan kuu kangdommo doberembiri,

⁴ kwane kangdommo doberembiri ye id irimaan kuu komboon kaamoboone yorokmo do-biri, kwane komboon kaamoboone yorokmo do-biri ye id irimaan kuu niindem aom Godbed anam kwaneen ande meedmi kowe.

⁵ Kwane, niindem aom Godbed anam kwaneen ande meedmi ye inamen kuu nub yaa od-kenewiib kondimokban, amborom kuu Godbed nub yaa kondoon ye Kingkin Karadmo yaambad nub niindem aom kuu ye mimyob dowaken ondu-knoon kowe.

⁶ Kedi, nub kuu nubka aromkonoyiibban aron kuu Godbed aron kowoon yaa yimin kereen yaambad, Keresu kuu God yaa angkurom korokbenuwendan nub dowad bobnoon.

⁷ Yorokmoman ye dowad bobni kuu yobdood kai kowe, nimakarub kwanimokban, nimakarub mimimmo. Kwane, anam kerandameen kuu karub maambad ye niindem aom arudne karub amun keye dowad bobnaniin andaneen, nimakarub mimim kuu.

⁸ Kumban God yeka ye mimyob dowaken nub yaa keendaan ande korokboon kuu kei, nub kuu kwane ambarakme doruubkob, Godbed Kinoona Monoonman Keresumbed nub dowad kuu bobnoon.

⁹ Ye bobnoon kuye umkan kumbed nub kuu Godbed ben yorokmo kerundoon. Kwanoon kumbed inamen arimbed yeman kuu Yesu yaambéd God ye norin arud kuu nub ben burudandaneen kii!

¹⁰ Kwane, nub kuu God ye bondan kuye aron kuyaa kuu, ye Mingki bobnoon yaambéd nub kuu God yaa kunum keruwen kowe, inamen arimbed yeman kuu ye wadkeri yaambéd nub kuu bobni yaa burudande bindaneen kii.

¹¹ Kuu kumbedmomban, nub kangkon nub Yairiman Yesu Keresu yaambéd God yaa kubi darewoob keruwen. Yesu yaambéd God yaa kunum keru kuu kanduwen kii.

Adam Yoom Keresu Yoom

¹² Kwana kowe, kuu kwamune kei, karub mimo yaambéd okad korem aom ambarakmi aomdoroon. Kwane ambarakmi yaambéd bobni monoon. Kwanoon kowe, bobni kuu nimakarub korem yaa derendaroon, amborom kuu yi korem ambarakmiwen kowe.

¹³ Kedi, ambarakmi kuu yedin okad kemaom kee awudoroonkob amaanbed Godbed amob kuu Moses yaa konoon kumban, amob minindo yaron kuu nimakarub kuu kuye amob domabangki ye kerekmen yaambéd doriib kuu God kuu wedmendandoon, kuye dowad dabab kondindo.

¹⁴ Kwanoon kumban, Adam doboroonbed mene mene Moses doboroon yaa kuu nimakarub korem ambarakmimaib kowe duknimaib. Adam kuu God ye kwane andi ye weng domabangkoon kumban, kwamune kamindodan yi kangkon ambarakmiwen kumbed dukniwen. Adam kuu amaan mananeenman areb keroon, komo

kamoon ye id iroon kuu nimakarub korem yaa derendaroon kowe.

¹⁵ Kumban God ye munob kondi yeman kuu Adam ye ambarakmi arebban, kimyen. Kedi, karub mimo ye ambarakmi yaambéd yemoon dukniwen kumban, inamen arimbed yeman kuu Godbed kabamoon kondoon ye mimyob dowakeniib karub mimo ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken yaambéd ye munob koni yemaniib kuu yemoon yaa derendaroon, kuye karub kuu Yesu Keresu kii.

¹⁶ Kumban God ye munob kondi yeman kuu karub mimo ye ambarakmi ye id iroon arebban. Kedi, mimo ambarakmoon kuye yoman kuu Godbed wengyunde dabab konoon, kumban yemoonmo ambarakmenabiwen kuye yoman kuu God ye munob kondi yeman kuu mene yemoon ben yorokmo kerundoon.

¹⁷ Kwane, karub mimo yembed ambarakmoon kumbed kuyaron ari kuu bobnimbed nimakarub korem oonoon. Kumban inamen arimbed yeman kuu Godbed yewudmo kabamoon kondoon ye mimyob dowakeniib yorokmo kerundi munob kondooniib biwendan kuu karub mimo yaambéd wad doberenib ye yoom oonendaniib, kuye karub kuu Yesu Keresu kii.

¹⁸ Kwana kowe, karub mimombéd mimo ambarakmoon kuye id iroon kuu, nimakarub korem yaa wengyunde dabab kondi. Kwamune areb kuu karub mimombéd mimo yorokmo ambangkoon kuye id iroon kuu, nimakarub korem yaa wadkeri kondi ye yorokmo kerundi.

¹⁹ Kedi, karub mimo God ye weng wengam-

beredandoon kumbed nimakarub yemoon kuu ben ambarakmidan kerundoon. Kowe kwamune areb kuu karub mimo God ye weng wengambere awine kandoon kumbed nimakarub yemoon kuu ben yorokmo kerundaneen kii.

²⁰ Amob kuu Godbed Moses yaa konoon kuu nimakarub wabkad kere yi ambarakmi kuu yemoon keru yeman. Kumban ambarakmi kuu yemoon keroon kuu, God ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken kuu darewoob kere kuyaa burudande arimbed keroon.

²¹ Kwanoon kumbed ambarakmi kuu bobni yaambéd oonoon kwamune areb kuu, Godbed kabamoon kondoon ye mimyob dowaken kuu yorokmo dobiri yaambéd oonaneen, nub Yari-man Yesu Keresu yaambéd wadkeri aron korem yeman kondi dowad.

6

Keresu Dowad Wad Doberem

¹ Kwani kowe, komo yedmanuub? Nub kuu kwane ambarakmembaranuubkob kabamoon kondoon ye mimyob dowaken keendembiri kuu kwane kaine darewoob kerembaraneenoo?

² Dowan kii! Ambarakmi yaa nub kuu bob-nemoon areb keruwen kowe, komarewa kere kuye kerekmen yaambéd dobaranuub? Dowan!

³ Kuned, yiiwa nuwa nub korem kuu Yesu Keresu yaa anam anduwen kumbed baptais keruwen kuu Yesumbed bobnoon kwane nub kangkon ibmo daboknuwen kuu yibkaadkerindokowoo?

⁴ Kwani kowe, nub baptais keruwen kuu ye yoom mangkemoon areb keruwen. Kwamune

kumbed Keresu kuu ye Awodki ye nambiri yaromkonumbed bobnoon yiri nen demboon kwamune areb, nub kangkon kuyaambéd wadkeri yeeb ye kerekmen yaambéd doberem.

⁵ Kedi, nub kuu yembed bobnoon kwamune areb ibmo daboknuwen kowe, anam kuu nub kangkon ye kuu nen demboon kwamune areb ibmo daboknuwen.

⁶ Kowe, nubkaadkeruwen kurin ye kad dowaken kuu Yesu at ming ari bobnoon kumbed kuyiib bobnoon. Kwanoon kuyiib kuu ambarakmimbed kamime ye inamen kuu kan angka korari yeman, kuu ambarakmi ye dabderem aom dobaraib andi yeman.

⁷ Amborom kuu karub kane ye kuu bobnoon kuu ambarakmi ye aromkonumbed ye awinoon kuu dudbere obonmo keroon.

⁸ Kwane, nub kuu Keresu yoom ibmo bobnuwen kowe, nub anam anduwen kuu nub kuu ye yoom dobaranuub.

⁹ Amborom kuu nubkaad Yesu kuu bobnoon yirimbed nen demboon kuu ikakman ye kuu ma bobnaanban, kwane, bobnimbed ye yaa yariman keraanban kowe.

¹⁰ Ye kuu bobnoon kuu ambarakmi yaa mimo bobnoon, aron korem dowad, kumban ye wad doreen kuu God yaa nambiri koni dowadbed doreen.

¹¹ Kwamune areb kuu yiib kuu yedmime, “Ambarakmi yaa bobnemoon areb kerenub Yesu Keresu yaambéd God yaa nambiri koni dowadbed doberem.” ande meenime.

¹² Kwane kowe, yiib id kuu dukni yeman kowe, korondaiwe yiib id kuu ambarakmimbed oonen-

daana arewa ye inamen dowaken yaa wengambere awinaib.

¹³ Kwane, yiib yona dingkia awene kuu inamen arewa ambangki yeman kere ambarakmi yaa konaib. Yiib kuu bobni ye kerekmen angka ben angkane wadkeri ye kerekmen yaa nongkoboob kowe, yiibka yiibmeren God yaa konenib, yiib yona dingkia awene kuu ben inamen yorokmo ambangki yeman kere ye yaa konime.

¹⁴ Kekamune keraniib kumbed ambarakmi kuu yiib yaa yariman keraanban, amborom kuu yiib kuu Moses ye amob ye dabderem aomban, yiib kuu God ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken ye dabderem aombed doriib kowe.

Inamen Yorokmo Awinime

¹⁵ Kowe komarewa? Nub kuu Moses ye amob ye dabderem aomban, God ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken ye dabderem aombed doruub kowe nub ambarakmi kuu are nonondandaneen kowe, ambarakmem andanuuwoo? Dowan kii!

¹⁶ Yiib kuu karub kane ye dabderem yiri dobere no deme awinembiridan kere ye wengmo wengambere awini dowad yiibka konaniib kuu, ye wengmo wengambere awinimaib kumbed ye kuu yiib korok keraneene ye dabderem yiri dobere no deme awinembiridan keraniib kuu yiibkaadkerindokowoo? Yiib kuu ambarakmi ye dabderem yiri dobere ambarakmi ye dememo awinembiridan keraniib kuyiib kuu nenwene bobni ari nongkobaneen. Kwane, yiib kuu God ye weng wengambere awini ye dabderem yiri dobere no deme awinembiridan keraniib

kuyiib kuu nenwene yorokmo kerundi ari nongkobaneen.

¹⁷ Kurin anuk kuu yiib kuu ambarakmi ye dabderem yiri dobere ambarakmi ye deme awinembiridan keriwen kumban, kuyaa korondenib yiib inamen koremiibbed yiib oonime andoon ye kedmengkandi ye kerekmen yaambéd wengambere awinimaib kowe, God yaa eso andaan.

¹⁸ Kwane, yiib kuu ambarakmi yaa ben obonmo kerundoone, inamen yorokmo ye dabderem yiri dobere inamen yorokmo ye dememo awinembiridan keriwen.

¹⁹ Keye weng wongkaan kee nimakarub yi dohiri kerekmen yaambéd kuruwak weng wongkaan, amborom kuu yiib kuu yiib id ye kerekmen yaambéd yiibka inamen kande kaadkeri kuu wuudnoon kowe. Kurin anuk kuu yiib kuu yiib yona dingkia awene kuu nenem kami ye dabderem yiri dobere kuye dememo awinembiri yeman kerenib, ambarakmiyiib darewoob kere weneen ye inamen arewayiib yaa kondimaib. Kwamune areb kuu kibikee yiib yona dingkia awene kuu inamen yorokmo ye dabderem yiri dobere kuye dememo awinembiridan kerime, karadmo keridowad.

²⁰ Yiib kuu anukbed ambarakmi ye dabderem yiri dobere kuye dememo awinembiridan keriwen kuu, inamen yorokmo kuu yiib yaa ma oonindo.

²¹ Yiib kuu inamen keyiib kee kurin anuk ambangiwen kumban, kibikee kuyaa karak bobniwen kuu yiib yaa kakman komo kandiwen? Keye inamen ye id irimaan kuu bobni kii!

²² Kumban kibikee yiiB kuu ambarakmi yaambed dudbere ben obonmo kerundoone God ye deme no awinembiridan keriwen kowe, karadmo keriwen. Kwane, kuye id irimaan kuu wadkeri aron korem.

²³ Kedi, ambarakmi ye deme ye kakman kuu bobni, kumban God ye munob kondi yeman kuu wadkeri aron korem, nub Yariman Yesu Keresu yaambed.

7

Awani Kerekmen Yaambed Kuruweng

¹ Ne kuristen angkodmia, ne kuu Moses ye amob yikaaddan yaa dakmiin kowe, weng ke yedmandamiin kee yiiBkaadkeriwen manok andaan. Amobbed kuu karub yaa oonimaan kuu wad dobirimaan ye aron yaambedmo.

² Kuruweng kuu kekamune. Wonong yu karub awaneen kuu wad dobirimaan kuu amobbed komo kwame andoon kuu yu kuu yinmone korondiyiibban wengambere awine kandimo kaimaun. Kumban karub bobnimaan kuu yu kuu obonmo, amobbed ye dowad yu kuu ma awindimokban.

³ Kwana kowe, karub kuu bobnindo wad doreen kumbed wonong kuu wene karub mamaa awanunuun kuu, yu kuu nenem kami wonong kereen andaniib. Kumban wonong yu karub bobnoonbed kuu awani amobbed yu kuu ma awinendindo kowe, obonmo kereen kowe, wene karub mamaa awanunuun kuu nenem wonong andaibban.

⁴ Kwane kowe, ne kuristen angkodmia, yiib kuu Keresu ye id bobnoon kumbed yiiwiib Moses ye amob yaa kuu bobniwen. Kwane, yiib kuu karub mim kuyeman ye dowad kerime anded, kuyiib kuu bobnoon yirimbed nenkoonoon kuyiib kuye karub ye dowad. Kwane, yiib yoom ne yoom God yaa kuu idiib kowe irime anded.

⁵ Kedi, kurin kuu nub kuu id ye dowakenbed kinban yarimaan. Kukuu nub wabkadbed Moses ye amob yaambad ambarakmi ye dowakenbed demboon. Kuyiib kumbed nub id aom am-bangkoon, kowe bobni dowad id irenabuwen.

⁶ Kumban kibikee, kurin anuk komo nub yaa yerengkoon kuyiib kuyaa kuu bobnuwen kowe, nub kuu Moses ye amob yaa kuu ben dud-bere domoon. Kukuu kiwaan yeweb God ye Kingkin ye kerekmenbed nub kuu ambangke awinime andi dowad kwanoon, kurin ye kiwaan amob wongkiwen yaambad ambangke awinime andi dowadban.

Ambarakmiyiib Amowiib

⁷ Kwani kowe, komo ande yedmanuub? Moses ye amob kuu ambarakmi andanuuwoo? Dowan kii! Anam kuu ambarakmi ye deme kuu amobbed korokbimaan kumbed ambarakmi kuu wedme nekaadkerimain. Kwane, amob kuyaom kuu “Yena yi yiribman yaa dowaken keraib.” ande yedmindu karen, kuye inamen arewa ongme nekaadkerindo karen.

⁸ Kumban ambarakmimbed keye amob yaambad ne kuu denekmen awinewoon kuu yena yi yiribman yaa dowaken keru ye inamen maa maa korem ben bangkawoon. Amborom

kuu amob ye kerekmen angkara keroon karen, ambarakmi kuu ambangkindeban karen.

⁹ Anuk yiri kuu ne kuu Moses ye amob ye kerekmen angkarambed wad dobaraan, kumban Moses ye amob weng neyiib yaa monoon kuu, ambarakmi kuu yaro dore wadkere ne niindem aom demboone

¹⁰ kingkin kerekmen yaa kuu bobnaan. Wedmaan kuu Moses ye amob weng kee wadkeri kondi dowad monok andi yeman kumban, anam kuu bobni kanmonoon.

¹¹ Amborom kuu ambarakmimbed Moses ye amob weng yaambbed denekmen wedmewekore, birowoon. Kowe Moses ye amob weng yaambbed ambarakmimbed ne kuu neene bob kowoon.

¹² Kowe, Moses ye amob yeka yekanmo kuu karadmo, angkon Godbed kwamime andi ye weng kuu karadmo, kuu yorokmo, angkon amun kai.

¹³ Kwani kowe, barang amun yeman kee, ne neene bob kowi yeman keroon dee? Dowan kii! Kuned kuu ambarakmimbed kuu barang amun yeman keyaambbed bobni kanmonoon. Kwanoon kuu “O anam kuu ambarakmi kuu inamen arewa kii!” ande wedmi yeman. Kowe, Godbed kwamime andi ye weng yaambbed “Ambarakmi kuu uniwon karakwon kai.” ande wedmi yeman kerok anded.

Amun Kamiyiib Inamen Arewayiib

¹⁴ Nub kuu nubkaad, Moses ye amob kuu kingkin ye kerekmen yaambbed andowoon. Kumban ne kuu id ye dowaken yaambbed doriin, ne kuu ambarakmi ye dabderem yiri dobereni ambarakmi ye deme awinembiri ye karub keraan.

15 Kedi, komo komo ambarakmimain kuu komarewa kii? Nekaadban ii. Nembed amun amun kwama ande ne dowaken kerimain kuu, ne kwamune kamimokban, ambarakmimbed kebewoon kowe. Ma, nembed miin dowakenban kuu kwamune kamain ande meenimain kuu kuyaa kamimain.

16 Nembed dowakenban yaa kamaan kuu kembed korokboon kuu ee yimin andaan kuu Moses ye amob kuu amunmo.

17 Kwani kowe, inamen arewa kuyiib awine kandi kuu ne mim nembed kamimokban, kumban kuyiib kuu ambarakmi ne aom doreen kumbed kamimaan kii.

18 Ne nekaad, amun kuu ne aom kuu ma dorokban, ne id ye aromkono kuyaom kui. Ne kuu amun kami ye inamen dowakeniib kumban, ne kuu kwamune kaminban.

19 Kedi, nembed komo kamimain kuu dowakeniib keraan ye amun kamimban, yii, dowakenban keraan ye miin arewa kami kumbed kamembirimain.

20 Kwane, ne dowakenban kuu kwamune kamain ande meenimain kuu kuyaa kamimain kuu, nembedban ambarakmi ne niindem aom doreen kumbed ambangkimaan kii.

21 Kwane, akmaan kuu dobiri kiwaan kee, amun kami ambangkandamiin kuu inamen arewa kuu ne yaa ibmo doreen.

22 Amborom kuu ne niindem aom kuu amob God yaambed monoon kuyaa kuu kubaan,

23 kumban ne wedmiina ne ida dingkia yona kuyaom kuu amob arewambed awine ambangkimaan. Kuye amob arewa kumbed ne inamen aom

kuu yimin kii andimain ye amob yaa burudan-dande nangbimaan. Kukuu ne ida dingkia yona ben ambarakmimbed awine ambangkimaan ye amob ye wii aom kaanimaan.

²⁴ Ne kuu miin kubiyiibbanman anam kii! Kanembed id kembed bobni yaa ne nenweneen kee burudande obon kawaneen?

²⁵ Godbed kuda. Kowe God yaa eso andaan kii, nub Yariman Yesu Keresu yaambede!

Kwani kowe, kibikee neka ne inamen aom kuu God ye amob ye dabderem yiri dobere ye deme awinembiri ye karub kereni, ne id ye dowaken aom kuu ambarakmi ye dabderem yiri dobere ye deme awinembiri ye karub keraan.

8

Kingkin Karadmo Aombed Wad Dobiri

¹ Kwani kowe, yiib kuu kibikee Yesu Keresu yaambede doriib kuu wengyundi ye dabab ma kandaibban.

² Amborom kuu Yesu Keresu yaambede aron korem ye wadkeri kondi ye Kingkin ye amobbed ambarakmiyiib bobniyiibbed nub oonendi yaa kuu yiib ben obon kerundoon kowe.

³ Kwane, id ye dowakenbed Moses ye amob kuu kankubunoone wuud kere ambangkindeban keroon kumban, Godbed ambangke yimin keroon. Godbed ye Dana nenkowoone ambarakmidan areb kere nub ambarakmi are nub bididi dowad bobnoon kowe, id ye dowaken ye ambarakmi yaa kuu wengyunde dabab konoon.

⁴ Kwanoked nub kuu yorokmo kerunde God ye amob kumundinmo ye kerekmen yaambede

yiminmo kerundok, id ye dowaken yaambedan Kingkin ye kerekmen yaambed doruubdan kumbed.

⁵ Kedi, kane kane yi kuu id ye dowaken ye kerekmen yaambed doriib kuu, yi inamen korem kuu kuye dowaken yaa angkeen. Kumban kane kane yi kuu Kingkin ye kerekmen yaambed doriib kuu, yi inamen korem kuu Kingkin ye dowaken yaa angkeen.

⁶ Kwane, id ye dowaken ye inamen kuu bobni kondi yeman, kumban Kingkinbed kangkadmeen ye inamen kuu aron korem ye wadkeriyiib yewenubmo dobiriyiib bangkandi yeman.

⁷ Amborom kuu id ye dowaken ye inamen kuu God yaa bon keroon kowe, God ye amob ye dabderem yiri dobirimokban, kwanindeban kii.

⁸ Karub kane kane yi kuu id ye dowaken yaambed doriib kuu God yaa kubi dowaken konindeban.

⁹ Kumban yiib kuyiib kuu id ye dowaken yaambed dorokban, kuyiib kuu Kingkin ye dowaken yaambed doriib, God ye Kingkinbed yiib aom doreen kowe. Kumban, kane ye kuu Keresu ye Kingkiniib ye aom dorokban kuu ye kuu Keresu yemanban.

¹⁰ Kwane, Keresu yiib aom doreen kuu anam keraneen kuu, yiib id kuu ambarakmi dowadbed bobnoon kuned, yiib kingkin kuu yorokmo keridowadbed wad doriib.

¹¹ Kwane, Yesu bobnoon yirimbed nen demboonman ye Kingkin kuu yiib niindem aom doreen kuu anam keraneen kuu, yiib id kuu duknaniib kowe, Godbed ye Kingkin yiib niindem

aom doreen kumbed yiib id kuyaa kuu wadkeri konaneen.

¹² Kuyiib kowe, angkodmia, nub kuu dungkumiib, kumban dungkum kuu id ye dowaken ye kerekmen yaambed dobiri yemanban.

¹³ Amborom kuu yiib kuu id ye dowaken ye kerekmen yaambed dobaraniib kuu yiib bobnaniib kowe. Kumban yiib kuu Kingkin Karadmo yaambed id ye dowaken ye abdon kami kuu aye bob kowimamaniib kuu yiib kuu wad dobaraniib.

¹⁴ Amborom kuu kane kane God ye Kingkinbed kinbaana doriib kuu God ye meed kii.

¹⁵ Yiibbed Kingkin Karadmo kuu nendiwen kuu yiib ben yena yi dabderem yiri dobere no deme awinembiri ye karub ongme unimbed oonendi dowadban, kukuu yiib kuu God ye meed keridowad Kingkin Karadmo kuu nendiwen. Kwanikob nub kuu God yaa “Ambe,* Ambe” ande baandimaub, Kingkin Karadmo yaambed.

¹⁶ Kingkin Karadmo yekareb mene nub kingkin yaa inekored nub kuu God ye dana meed kii ande yedmimaan.

¹⁷ Nub kuu ye meed keruwen kowe, ye dana ye yumbon ongmoon kuu nub yaa koonoon, Keresu ye yumbon ibmo. Kumban Keresumbed durud yewed kandoon kwamune nuwiib kandanuub kumbed, ye nambiri aom kuu nuwiib nekwanuub.

Nambiri Amaan Ari

¹⁸ Kibireb durud yewed kanduub kuu barang embeng, kukuu nambiri nub aom amaan ari ben

* **8:15:** Kukuu Aram wengbed *Abba* ande wongkoon.

korokbendandameen kuyaa kuu kumun kinindeban ande meenaan.

¹⁹ Ongmenaboon ye kumkam korem kumbed Godbed ye dana meed ben korokbok ande nindorokiibbed meedme doriib.

²⁰ Kwane, ongmenaboon ye kumkam korem kuu yi anam id keru ye kiwaan ma wedmindo, kuu yika yi dowakenbedban, God ye dowaken kwanok andoon yaambbed kwaniwen. Godbed weng ongmoone kwamunaneen andiwen kuu,

²¹ yi deende weniib yaa kuu Godbed nen obon kerundekore, God ye dana meed yi obonmo dohiri nambiriyiib kuyaom kuu ben nongkobaneen.

²² Nub nubkaadkeruwen ongmenaboon ye kumkam korem kuu dana wooni ye yewed areb wareki kame wonwonberiiib kuu andowoon yirimbed mene kibikee kuu kwane kamiib.

²³ Kwane, yimbedmomban nub kane kane Godbed amaan munobmo bangkandi yeman ibduruk kondoon ye Kingkin kanduwen kwangkong nub niindem aombbed wareki kamuub. Kwanuub kuu nub kuu ben ye dana meed kerok nindorokiibbed ande meedmuub, nub id amonombe yeeb ongmendok andi kui.

²⁴ Amborom kuu kwananeen ande meedmuwen kumbed Godbed nub kuu bobni yaa ben burudande bindoon kowe. Kumban karub kane ye kuu Godbed kwananeen ande meedmoon kumbed wedme kandoon kuu, ye kuu awine kandoon kowe kukuu Godbed kwananeen andi yemanban kii. Kanembed awine kandoon yeman ye dowad Godbed kwananeen ande meedmaneen? Dowan!

²⁵ Kumban nub kuu mogeed awine kandindo

yeman ye dowad Godbed kwananeen ande meed-manuub kuu yodbiriban emamombed meed-muub kii.

²⁶ Kwamune areb kuu Kingkin Karadmo kuu nub aromkonoyiibban yaa kuu yembed awandimaan. Komo dowadbed kurikuri keranuub kuu nub koron, kumban Kingkin Karadmombed yeka nub dabab kandaib andi dowad aningko wengbed dakme dorinban kukui andinban kumbed warekane God yaa komkimaan.

²⁷ Kwane, nub niindem aom onme andangki-maan ye karub, ye kuu Kingkin Karadmo ye in-amen meeni kuu yekaad, amborom kuu Kingkin Karadmombed God ye karadmodan yi dabab kandaib andi dowad God ye inamen dowaken yaambbed God yaa komkimaan.

God Yaambbed Kumkam Korem Yaa Burudan-duwen

²⁸ Kwane, nub nubkaad kumkam korem yaambbed kuu Godbed amun amun kerundi dowad ambangkimaan, kane kane God yaa mimyob dowaken keeniwendan yaa. Kukuu ye inamen dowaken ye kerekmen yaambbed baandoondan yaa kui.

²⁹ Komoyiibkob, Godbed kurin yirimbed ki-noondan nub kuu yembed ye Mingki areb keridowad ben andokbe wuroon. Kwanoon kumbed ye Mingki kuu damana yemoon yi ambang kerokanded.

³⁰ Kwane, ben andokbe wuroondan kuu ye kangkon yi yaa baandoon. Kwane, yembed baandoondan kuu ye kangkon ben ye arinambo arimbed yorokmo kerundoon. Kwane, yembed

yorokmo kerundoondan kuu ye kangkon yi yaa nambiri kondoon.

³¹ Kwane kowe, keyaa keyiib kee nub kuu komombed inande yedmanuub? God kuu nub kerekmen yaa doreen kowe, kanembed nub yaa manmo kere burudande doraneen? Dowan.

³² God kuu ye Mingki anam kuu yeka ma awine amuknindo, aye kowidan yi dingki ari nenkoon, nub korem bobni yaa burudande bindi dowad. Kwanikob, kuye God kuu Yesu nub yaa kondoon kumbed ari kuu, nub ye kerekmen dobiri dowad kangkon kumkam korem munobmo kondaneenoo? Anamaa, kwananeenaa.

³³ Kanembed dabab weng Godbed kinoondan ari kanmananeen? Dowan, God kuu yi yaa ye arinambo arimbed yorokmo kerundi ye karub kowe.

³⁴ Kanembed wengyundi ye dabab Godbed kinoondan yaa kondaneen? Dowan, Yesu Keresu kuu ye kuu bobnoon kumbed ari kuu, ye kuu bobnoon yirimbed nenkoonoone wadkeron ye karub, ye kuu God ye wiwi angka dorene nub dabab kandaib andi dowad God yaa dakmimaan.

³⁵ Kanembed Keresu ye mimyob dowaken yaa kuu nub bendune andokbaneen? Dababbed dee, yobdoodbed dee, yenbande durud kondimbed dee, mungimbed dee, yiribmaniibbanbed dee, arud ye barangbed dee, aye kowidanbed dee? Dowan kii!

³⁶ Nub kuu God Ye Weng aombed wongkoon keyareb kei,
 “God, eb dowadbed nub kuu bobni ye arud aom aron korem kirimonimaub,

nub kuu sibi yenbandimaib aom winimaib areb kamendimaib.” andoon.

³⁷ Kumban, kumkam korem kuyaa kuu nub yaa mimyob dowaken keendimaan ye karub yaambad nub kuu korem burudande arimo doruwen.

³⁸ Kedi, ne kuu inamen ongme kangdommo awinaan kuu, bobnimbed o wadkerimbed o engyusbed o awad arewa arewadanbed o kibik yemanbed o amaan ari yemanbed o

³⁹ ambab ari yemanbed o ambab yiri yemanbed o kumkam ongmenaboon ye barang maambad kuu God ye mimyob dowaken nub Yariman Yesu Keresu aom angkeen yaa kuu nub ma ben andokbaanban.

9

God Ye Kini

¹ Ne kuu dudainban, Kingkin Karadmombed ne inamen meeni ye kiwaan yaa baamone yedmewoone, Keresu yaambad anam ke yedmaan kei.

² Ne kuu kubiyiibban darewoowiib kirod womoninban ye durudiib ne niindem aom kandaan.

³⁻⁴ Nangkodmia, kubiyiibban keraan amborom kuu ne weng mimodan, Israeldan kui, yi yemoon kuu amonombindo. Meenaan kuu amun kuu Godbed ne yaa ambemonewe ne Yesu ye kerekmen yaa doriin kuu burudankare domowaneen kumbad yi amonombaniib manok ande meendobaan. Kedi, yi kuu bendune God ye dana meed kerundi ye yumbon kuu yiman, kwane God ye nambiri kuu yiman, kwane Abraham awene yoom amob weng ongmenaboon kuu yiman,

kwane amob angko angkoyiib angkon yenayiib kondoon kuu yiman, kwane kurikuri boyambib darewoob ye kurikuri kerekmen kuu yiman, kwane weng kunduk kuu yiman kii.

⁵ Kwane awo awoya Abraham awene kuu yikanmo, kwane karub ye kerekmen yaambéd Godbed Kinoona Monoonman Keresu kuu yikanmo kii. Ye kuu korem burudande arimbed ye God, aron korem korembéd yaningko kankoonem! Anam kwanok.

⁶ Kumban yi kuu Yesu yaa anam andindo kuu God ye weng kuu komboroon andi yemanban. Kedi, kingkin ye kerekmen yaambéd Israeldan keriwendan kuu karub ye kerekmen yaambéd Israel ye awo awoya ari yaambédmomban.

⁷ Kwane, karub ye kerekmen yaambéd Abraham ye awo ayowa ari kuu yi koremban yenam kuu kingkin ye kerekmen yaambéd Abraham ye dana meed keriwén. Anam kuu kei, God Ye Weng aombéd yedme wongkoon, “Aisek ye yobbed kuned kuu eb ayowa ebman keraneen kii.” andoon.

⁸ Weng angkara kuu kei. Dian angka karubbed dana wanabiib kumbéd yi kuu God ye dana meed keroon kii andengkokban, weng kunduk yaambéd dana wanabiib kumbéd ye dana meed keroon kii andengkandeen.

⁹ Kowe, weng kunduk kekamune ande wongkoon kei, “Aron kinoon kuyaa ne ikakman mananiin kuu Sera karub dana kuu nendanuun.” andoon.

¹⁰ Kumbédmomban, Rebeka yu meed kuu karub dana ayoob dabak yi awodki kuu mimo,

nub awo Aisek kui.

¹¹⁻¹² Kuned yi woonindombed God yeka ye in-amenmombed kwanok dowad dana mimo kine yu yaa yedmendoon, “Ayi kuu ningki ye kubun yiri ye deme awini ye karub keraneen.” andoon. Kwanandoon yaron kuu dana ayoob kuu amun o arewa ma kamindo kowe, Godbed dana mimo kinoon kuu yekareb baandoon yaambbed, yi komo ambangkiwen yaambbedban.

¹³ God Ye Weng aombbed yedme wongkoon kuu kekamune keroon kei, “Yekob kuu mimyob dowaken keendaan kumban Isau kuu odkeneb darewoob kere akmendandaan.” andoon.

¹⁴ Ningki Yekob yoom ayi Isau yoom yi dowad Godbed kwanandoon kowe, nub kuu komo andanuub, “God ye inamen kuu yorokmomban.” andanuwoo? Dowan kii!

¹⁵ Kedi, Moses yaa kekamune yedmenoon,
 “Ne mimyob keende kakman are nonondandi kuu kane ye yaa keendaan kuyaa kumbedmo, kwane ne mimyob keendi kuu kane ye yaa keendaan kuyaa kumbedmo.” andoon.

¹⁶ Kwani kowe, Godbed nimakarub kini kuu karub ye inamen awine kandi yaambbed o karub ye kami yaambbed angkumonimban, God yeka ye mimyob keende kakman are nonondandi yaambbed kii.

¹⁷ Kedi, God Ye Weng Karadmo aombbed king Fero yaa kekamune yedme wongkoon, “Nembbed nen ari kowaan ye dowad kuu kei, eb yaambbed ne aromkono ben korokbi dowadiib, ne aningko kuu ben okad yimin yimin korem yaa ben dakmi dowad kii.” andoon.

¹⁸ Kwanikob, God kuu kane yaa mimyob keende kakman are nonondandi kuu dowakeniib kerunaneen kuyaamo kwananeen, kwane kane ye niindem aom kuu kamkono kerok andi kuu dowakeniib kerunaneen kuyaamo kwananeen.

¹⁹ Yiib kuyaom kuu karub maambed ne yaa yed-mewaneen, “Karub kuu God ye meeni dowaken ongmoon kuyaa kuu ma wune kankorarindeban kowe, komande God kuu nub yaa kuu ambarakmiwen kii ande kadwondimaan?” andaneen.

²⁰ Kumban eb kuu kanekob God ye weng bidkone inande dakmaneeb? Yiminbanoo! Eb kuu Godbed ongme kowoon kumbed ye yaa yedmaneeb, “Komande kekamune ongmeuwen kee?” andaneeb kuu yiminoo? Dowan.

²¹ Meneki awene okad nunungbed ongmi ye karub kuu ye dowaken yaambed okad nunungkumundin mimo agoon kumbed yena kuu orokbon darewoob aronki arimo dini yeman, yena kuu iriwamub be nongkobe be kiranmi yeman ongmenabaneen kuu yimin kuda.

²² Ma, Godbed ye arud darewoob ambarakmi-dan yaayiib ye aromkonoyiib korokbandameen kumban, arud darewoob kerundoondan monmari dowad nekwoon kuyaa kuu yodbiriban ema darewoobbed meedme doreen kii.

²³ Ma, kwanoon kuu ye nambiri ye amun amun yemoon kuu mimyob keende kakman are nonondandidan yaa kaadkerime ande korokbi dowad kii. Yi kuu nambiri kandi dowad kurinbed nekwoon ye karuwa nimaya.

²⁴ Kukuu nub kii, yembed baande kinoondan, Yuudan yaambedmomban ambibkin koremdan yaambed kwangkong baande kinoon kui.

25 God Ye Weng buk Hosea aombed kekamune yedme wongkoon,

“Ne karuwa nimaya andindodan, Yuudanban kui, yi kuu nembed ne karuwa nimaya ande baandaniin,

kwane ne mimyob dowaken keendindo ye wonong kuu nembed ne mimyob dowaken keendaan ye wonong ande baandaniin.”

26 “Kwane, ‘Yiib kuu ne karuwa nimayamban.’ ande yedmoon ye yumbon arimbed yi kuu ‘Wad doreen ye God ye dana meed.’ ande yedmaneen.”

27 Aisaiyambed Israeldan yi dowad baande yedmoon,

“Israeldan kuu miin yemoon kere karamok kebed yaa kubuk mimim be kimingki areb keraniib kumban, yi koremban mimimmo kuu bobni yaa burudande bindaneen.

28 Amborom kuu Yarimanbed okad yimin yimin korem yaa wene yi ambarakmi yaa kirodmo wengyundi ye dabab konde yenbande dowan keraneen kowe.” andoon.

29 Aisaiyambed anukbed Israeldan yi dowad yedmoon kekamune,

“Aromkonomo Ye Yarimanbed nub yenbandi yaa korondindo karen, Sodomiiib Gomorayiiib areb keruwen karen.” andoon.

Komande Israeldan Anam Andindo?

30 Kowe, nub kuu komo andanuub? Ke andanuub kei. Yuudanban kuu nubka nub aromkonombed God yaa yorokmo doberem

andindo kumban, yi anam andimbed God ye kerekmen yaa ben yorokmo kerundoon.

³¹ Kumban Yuudan kuu nubka nub aromkonombed amowiib awine yorokmo doberem andiwen kumban, yorokmo kerindo.

³² Komoyiibkob? Kuyaa kuu yi kuu amob awine yorokmo doberem andiwen kuu yi anam andi yaambédban ambangki yaambéd kowe. Yi kuu Yesu yaa anam andindo kowe, yi dowad kiwaan yiri boknandi bot keroon ye karub Yesu kuyaambéd yi kuu boknandiwen.

³³ God Ye Weng aombed kekamune yedme wongkoon,

“Kedi, Saiyon aom kuu bot areb karub nenkowaan kumbed nimakarub yi boknandimbon keroon.

Kukuu dumnad areb kumbed manmo kerimaib.

Kwane, kane kane kuu kuye karub yaa anam andaniib kuu yi anam andi kuu idiibmo keraneen.” andoon.

10

¹ Angkodmia, Yuudan yi dowad ne niindem aom dowaken anamiib God yaa kurikuriyiib kuu anam andibka bobni yaa burudande bindok andid.

² Yi dowad ke dakme korokbaan kei, yi kuu nin-dorok darewoobbed God yaa doriib kii, kumban God yaa kaadkeri ye kerekmen yaambédban.

³ Kwane, yi kuu God yaambéd ben yorokmo kerundi kuu yi koron kumbed, yika yikareb yorokmo inamen ongme kowem ande onmiwen.

Kowe, yi kuu yika kankubune God ye yorokmo kerundi ye dabderem yiri dobirindo keriwen.

⁴ Kwane, yorokmo keru dowad Moses ye amob awine yimin dowan keru ye karub kuu Yesu Keresu kowe, anam andiwendan korem kuu yorokmo kerundoon.

Bobni Yaa Burudande Bindi

⁵ Mosesbed amob yaambéd yorokmo dobirime andi ye kiwaan kuu kamune andangke yedmoon, “Karub kuu amob ye inamen kee awine ambangkaneen kuu keyaambéd dobaraneen.” andoon.

⁶ Kumban anam andi yaambéd yorokmo keriwendan kuu kwamune yedmimaib, “Eb niindem aombéd kekamune dakmaab, ‘Keresu nub bindok ande nen yiri kamini dowad Ewen ari daananiin.’ andaab.

⁷ O kekamune dakmaab, ‘Keresu nub bindok ande dukne dangkoro dobirimbon yirimbed ari nen kamini dowad kuyaa kawananiin.’ andaab.” kwane andimaib.

⁸ Kumban komo andanuub? God Ye Weng ke dakmem kei, “God ye weng kuu ambabban yiib dia. Kuye weng dakmaniib kuu yimin, kuye weng yaa meenaniib kuu yimin.” andem. Kuu anam andi ye weng nubbed kanyare daandi-maub. Weng kuu kei.

⁹ Ebka eb mongkodkono daande kamune yedmaneeb, “Yesu kuu Yariman kii.” ande eb niindem aombéd anam Godbed bobnoon yirimbed nenkoonoon andaneeb kuu, eb kuu bobni yaa burudande nendaneen.

¹⁰ Kedi, yiib niindem aom kumbed anam andiwe yorokmo kerundoon, kwane yiib mongkodkono kumbed “Yesu kuu Yariman kii.” ande yedmiwe bobni yaa burudande bindoon kii.

¹¹ God Ye Weng Karadmo aombed kekamune yedme wongkoon, “Kane kane ye yaa anam andaniib kuu karak bobnaibban, bobni yaa burudande bindaneen kowe.” andoon.

¹² Kedi, Yuudan o Yuudanban ma kimyen keraanban, yi ayoob kuu yi Yariman kuu mimo, ye kuu nimakarub korem yi Yariman, kwane ye kuu kane kane yi kuu ye yaa baandimaibdan korem kuu yiminmo amun kerundimaan.

¹³ Amborom kuu God Ye Weng aombed kekamune yedme wongkoon, “Kane kanembed Yariman yaningko yaa baandaniib kuu yi korem kuu bobni yaa burudande bindaneen.” andoon.

¹⁴ Kwane, komarewa kere yi kane kane God yaa anam andindo kumbed ye yaa baandaniib? Dowan, anam andaniib kumbed ye yaa baandaniib. Kwane, komarewa kere God ye weng ma wengambirindo kumbed ye yaa anam andaniib? Dowan, wengambaraniib kumbed anam andaniib. Kwane, komarewa kere karub maambbed yiyiib yaa wene God ye weng daandindo kumbed God ye weng wengambaraniib? Dowan, karub maambbed wene daandaneen kumbed wengambaraniib.

¹⁵ Kwane, komarewa kere yi yaa God ye weng kanwene daandaniib, kukuu yena ben nongko-boone yiyiib yaa winiwen kumbed kii. God Ye Weng aombed yedme wongkoon kwamunemo, “Kane kane weng amun kanminiwen kuu amun

yeman kii!” andoon.

¹⁶ Kumban Yuudan yi koremban yenamo weng amun awine kandiwen. Kedi, Aisaiyambed kekamune yedmoon, “Yariman, kanembed nub weng kuu ma awine kandoon? Dowan!” andoon.

¹⁷ Kwani kowe, anam andi kuu weng wengambiri yaambéd minimaan. Kwane, wengambiri kuu Yesu ye weng kanwene daandi yaambéd minimaan.

¹⁸ Kumban nembed kaamonaan kuu, “Yuudan keyiib kee wengambirindoyoo?” andaan. Anam kuu wengambiriwen kuda. God Ye Weng aombéd kekamune yedme wongkoon,

“Godbed komo kamenaboon ye weng kanyariawe okad korem yaa weneboon,
kuye weng kuu okad yimin yimin yaa derenkoroon.” andoon.

¹⁹ Nembed ikakman angkon kaamonaan, “Yuudan kuu weng kee id kandindoyoo?” andaan. Weng ibduruk kee, Godbed Yuudan yaa yedmoon, Moses yaambéd,

“Nembed yiib kuu ongmandaniina, ambibkin mimo kerindodan ne yaa anam andaniib kumbed
yiib kuu yi yaa wungkandaniib,
yiib kuu ongmandaniina, kaadkere kandindo ye ambibkindan yemoon ne yaa anam andaniib kumbed
yiib kuu yi yaa norin wandaniib kii.” andoon.

²⁰ Weng maa kee, Godbed Aisaiya yaa weng kee konoone arudkonomo yedmoon,

“Ne ande onme kereknokbandan kumbed wedmewiwen,

ne ande kaamonindodan kuyaa kuu mene
angkadaraan kii.” andoon.

²¹ Weng maa kee, Godbed Yuudan yi dowad
kekamune yedmoon,

“Amkimo kaimbed mene miriknoon kuu neyiib
yaa minime ande dingki yiraan,
wabkad kere bot korok keriwendan yaa.” an-
doon.

11

Yuudan Yemoonban Kinoon

¹ Kwane, nembed kaamonaan. Ye kinoondan,
Yuudan kui, yi kuu Godbed wunekarundoonoo?
Dowan kii! Kedi, neka ne kuu Israelman, ne
awo kuu Abraham yaambéd doraan, kwane ne
amyenimbon kuu Benjamin kui.

² God kuu yembed andowoon yirimbed
yekaadkerundoon ye karuwa nimaya kuu ma
wunekarundindo. God Ye Weng Karadmo
aombéd Elaidya ye dowad yedme wongkoon
kuu yiibkaad kuda. Elaidyambéd Israeldan yaa
ambemendok ande God yaa kekamune yedmoon,

³ “Yariman, yi kumbéd eb profesidan yeene
nongkobénib eb yaa munob kabdi yeman kabdi-
maib ye bot wuubimbon kuu monmariwen kii.
Eb yaa anam andiwendan kuyaom kuu ne kir-
imo nembedmo wad doriin kumban, ne kangkon
neem ande kamiib kii.” andoon.

⁴ Kumban Godbed komo inande yedmenoon?
Kekamune yedmoon, “Ne kuu karub 7,000iib ku-
ruwak god yaningko Baal yaa bumangkindo kuu
neka ne dowad kuu amukmo ben nongkobaan.”
andoon.

⁵ Kwane areb kuu kibik keye aron aom kuu Yuudan yemoonban kuu God ye kabamoon kondoon ye mimyob dowakenbed ben kinoon.

⁶ Kukuu ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken yaambed kowe, yika komo komo ambangki yaambedban. Yika komo komo ambangki yaambed kinoon karen, ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken kuu idiibban karen.

⁷ Komo keroon kuu kei. Israeldanbed yorokmo kerundi ye kiwaan yaa nindorokiibbed onmembere kerekniwen kuu akmindo keruwen, kumban Godbed kinoondan kuu kandiwen. Kwane, Israeldan yena kuu yi niindem aom kuu kamkono kerundoon.

⁸ Kukuu Yuudan yi dowad God Ye Weng aombed wongkoon kekamune,

“Godbed yi yaa meenindeban keru ye kingkin kondene,
kerekne id kandindeban ye indowiib
wengambere id kandindeban ye
kerendemiib bangkandoon, mene kibikei.”
andoon.

⁹ Kwane, Dewidbed yedmoon,

“Yi animbon kuu kawaadnong areb warab areb kerok,
kukuu yi boknandimbon kere ukum kondi yeman kerok.

¹⁰ Yi indob kwangkun kumun keroko wedme kereknokban kerime,
kwane dabab kandiwen kumbad yi angkurom kuu ben nikboon aron korem kii.” andoon.

¹¹ Ne ikakman kaamonaan. Yuudan boknandiwen kuu no kombiri yeman ikakman dembaib-banoo? Dowan, ikakman dembaniib kii! Kuned, yi kuu ambarakmiwen kumbed bobni yaa burudande bindi yeman kuu Yuudanban yaa monoon, kukuu Yuudanban yi komo kandiwen yaa Yuudanbed wungkande amonombe anam andi ye dowad.

¹² Kwane, Yuudan ambarakmiwen kumbed okad yiridan yi dowad amun kerundi miin dareb dareb nekwoon. Kukuu Yuudan Yesu yaa anam andindo kowe yi awiniwen yeman kuu yi yaa kanbiknoon kumbed Yuudanban yi dowad amun kerundi miin dareb dareb nekwoon. Kumban kinnoon ye Yuudan korem kuu anam andaniib kuu, amun kerundi yi yaa menebaneen kuu darewoob arimbed keraneen, Yuudanban yiman arebban.

¹³ Kumban, ne kuu Yuudanban yiib yaa daandiin. Ne kuu Yuudanban yi dowad apaso doriin kowe, ne yaambed Godbed Yuudanban kuyaom komo ambangkoon ye weng kuu Yuudan yaa dakmenmo yaraan.

¹⁴ Kwanaan kuu Yuudan yi yena kuu wengambere wungkandekoriwe anam andibka Godbed yi kuu bobni yaa burudande bindok andid.

¹⁵ Kedi, Yuudan kuu Yesu yaa wunekaruniwen kumbed Yesu ye weng kuu okad yiridan yaa wenebe God yaa kunum keru yeman kandiwen kowe, Yuudan kuu ye yaa anam andaniib kuu bobni yaa ben nongkobe wadkeri kondi yeman kandaniib, kumbedmo.

¹⁶ Kwane, wiit ibduruk wande flawa ongme God yaa munob koni yeman konimaib ye barad

kuu karadmo keraneen kuu, flawa kumundinmo kangkon kuu karadmo kii. Kwane, at yumburum kuu karadmo keraneen kuu, kuye at nondong kangkon kuu karadmo kii.

¹⁷ Kuruwak weng kei. Mongkobon aombed oonoon ye olif at ye nondong yena kuu ben doomberekore, yiib Yuudanban, yiib kuu dura ye olif at ye nondong, yiib kuu ben mongkobon at kad wande yoboone mongkobon at ye nondong kuyoom doriib kumbed yiib kuu kibikee mongkobon at ye yumburum yaambod ambod ane kaine doriib.

¹⁸ Kowe, mongkobon at ye nondong ben doomboroon kuyaa kerengkandaib. Kerengkan keribka weng keyaa meenime. Yiibbed yumburum yiri kuu dukmonindo, yumburumbed yiib kuu dukmonendoon kii.

¹⁹ Kumban yiib kuu kamune yedmaniiwoo, “Mongkobon at ye nondong kuu ben doomboroon kumbed nub kuu ben at kad wande yoboone kui.” andaniiwoo?

²⁰ Keyiib kee anam kumban, yi anam andindo kumbed ben doomboroon kii, yiib anam andiwen kumbed kuye yumbon kerundoon yiib yaa. Kowe, kerengkanbed kame dobaraib, unimbed kame dobirime.

²¹ Amborom kuu Godbed keye at ye nondong anam yi ambarakmi yaa mimyob kowindo kowe, yiib ambarakmi yaa kangkon mimyob kowaanban.

²² Kwani kowe, God ye awandiyiib ye kamkonumbed dobiriyiib kuyaa ongme meenime. Kombiriwendan yaa kuu kamkonomo

kerundoon, kumban yiib yaa kuu awandi ye inamen kondoon. Kedi, yiib kuu ye awandi ye inamen aombed doberembaraniib kumbed yiib yaa kwananeen. Kumban, yiib kuu kwanaibban keraniib kuu yiib kangkon ben daadmaneen kii.

²³ Kwane, Yuudan kuu anam andiyiibban kuye kiwaan doriib yaa koronde anam andaniib kuu, Godbed yi ben ikakman at kad wande yobendaneen, amborom kuu Godbed ben ikakman at kad wande yobendi kuu yimin kowe.

²⁴ Yiib kuu Yuudanban yi dobiri arewa yaambbed benmene Yuudan yaa Godbed amun kerundoon yaa bendaboknoon kumban, ye meeni darewoob kuu Yuudan anam andaniib kuu kirodmo yi yaa amun kerundoon yaa ikakman bendaboknaneen kuda!

God Ye Mimyob Keende Kakman Are Nonondandi

²⁵ Angkodmia, araben Yuudan kamkono ong-mendoon kuye weng biknoon kuyaa yiib koron keru kuu ne dowakenban. Kowe yiib kuu kerengkan keraib andi dowad yiib yaa yedmandamaan ye weng kuu kei. Yuudan yena yi niindem aom kamkono ong-mendoon kuu Yuudanban kinoon korem God yaa miniwedned.

²⁶ Kwananeen kuu Yuudan korem kuu anam andaniibe bobni yaa burudande bindaneen. God Ye Weng aombed yedme wongkoon kwamunemo, “Ben burudande obon kerundi ye karub kuu Saiyon angkambbed mananeen, ye kuu Godiibban ande dobiri ye inamen kuu Yekob ye awoya yi niindem aom angkeen kuu are dowan keraneen.

27 Yi inamen arewa are korari ye weng kuu yi yoom ne yoom amob ongmanuub, yi ambarakmi are dowan keraniin yaron arimbed.” andoon.

28 God ye weng amun ye kerekmen yaambéd Yuudan kuu yiib dowad God yaa bondan keriwén. Kumban Godbed kini ye kerekmen yaambéd yi kuu Abraham awene yi dowad mimyob dowaken kerundoon.

29 Amborom kuu God ye munob kondi yemaniib yembed baande kiniyiib kuu ma andokbe domokbaanban kowe.

30 Anuk yiri kuu yiib kuu God yaa wabkad keriwéndan. Kumban kibikee Yuudan wabkad keriwén kumbéd yiib kuu God ye mimyob keende kakman are nonondandi kuu kandiwen.

31 Kwamune areb kuu kibikee Yuudan yi kangkon God yaa wabkad keriwéndan kumban, yiib yaa Godbed mimyob keende kakman are nonondandoon kumbéd, yi kuu God ye mimyob keende kakman are nonondandi kuu kandaniib kii.

32 Amborom kuu Godbed nimakarub korem kuu wabkad inamen dabderem yiri ben nongko-boon, yi korem yaa mimyob keende kakman are nonondandi dowadbed.

God Yaningko Kankooni

33 God ye meeni kangdomiib ye kaadkeriyiib ye amun amun yemoon kuu darewoob arimo kii!

Ye wengyundi kuu karubbed ma andangkindeban,
kwane ye meeni ye kiwaan kuu karubbed ma onme wedmindeban kii!

- 34 “Kanembed Yariman ye inamen kabaki kuu yekaadkeroon?
O kanembed Yariman yaa ongekandi ye karub keroon?”
- 35 “Kanembed God yaa kumkam maa konoon kumbed,
inewe andi kuu yimin keroon?”
- 36 Kedi, kumkam korem kuu yembed ongmenaboon, kukuu ye yaambek wonekmoon, kukuu ye aningko kankoonaniib kii.
Ye yaa nambiri kerok, aron korem korem!
Anam kwanok.

12

Yiib Inamen Koremiib Yesu Ye Yoman Winime

¹ Kwani kowe, angkodmia, nangkande yedmaan kuu, Godbed yiib yaa mimyob keende kakman are nonondandoon kowe, munob koni yeman God yaa konemmoon areb yiib ida yona dingkia kuu God yaa bangkanibko yembed kerok kere oonok, yiib wad doriib kumaombed. Kwane, yiib kuu karadmo keraniwe Godbed kubi dowaken kerundaneen. Kukuu kwamunembed kurikuri dowad God ye deme yaa kowe ambangke yimin keru yeman.

² Okad yiri ye inamen yaa daboknenwaib, korondibko Godbed yiib inamen meeni kuu yeweb ongmenene ben yeka maaaa kerundok. Ke kwamune kerundaneen kumbed andangke wedme God ye meeni dowaken kuu amunmo yorokmo ande yedmaniib. Kedi, God ye meeni dowaken kuu amun amuniib kubi yemaniib demkoronmoyiib kui.

³ Godbed kabamoon kondoon ye mimyob dowaken keewoon yaambéd yíib korem yaa ke yedmaan kei. Godbed yíib yaa inamen kondoon kuyaamo dobirime, kuyaa burudande nubbedmo ari yimin ande kankoonaiib. Godbed yíib yaa kondoon anam andi ye dabab wari ye kerekmen yaambéd inamen yorokmoyiibbed yíibka yíibmeren yaa darobe andangke meenime.

⁴ Karub kuu ye id mimo kumban kurub barad yemooon. Kwane kurub barad yemooon kuu deme maa maa awine kandimaib kwamune areb kuu,

⁵ nub kuu yemooon kumban Keresu yaambéd ye id mimo keruwen, kwane nub kuu neman neman ibonmo keruwen.

⁶ Godbed kabamoon kondoon ye mimyob dowaken nub yaa keendoon ye kerekmen yaambéd nub kuu munobmo bangkandoon ye deme ambangki ye aromkono maa maa awingkaub. Kane yaa profesi deme munob konoon kuu, ye anam andi ye dabab wari ye kerekmen yaambéd kwane profesi weng dakmok.

⁷ Kane yaa dikon deme munob konoon kuu kwane ambangkok. Kane yaa kedmengkandi deme munob konoon kuu kwane kedmengkandok.

⁸ Kane yaa kuu yena yaa kube ongakandi deme munob konoon kuu kwane kube ongakandok. Kane yaa kuu yena yaa komo dowan keroon awandi deme munob konoon kuu embeng embengban koowad koowadmo kwane awandok. Kane yaa kuu korok kere ooni deme munob konoon kuu ma korondiyiibban kwane oonok. Kane yaa kuu mimyob keende kakman are

nonondandi deme munob konoon kuu kubi
dowakeniibbed kwane kamok.

Mimyob Dowaken Keendi

⁹ Yiib mimyob dowaken keendi kuu ma aadik-
miyiibban kerok. Arewa kami ye barang yaa kuu
miin dowakeniibban kerime, kwane amun kami
ye barang yaa kuu amuknime.

¹⁰ Ambang oni daman areb ye mimyob dowak-
enbed marin marin keenoon keenoon kamime.
Yiibka yiibmeren oonimaib kuu burudande an-
ingko kankoonoon aningko kankoonoon kamime.

¹¹ Yariman Yesu ye deme nindorokiibbed am-
bangkimaib kuyaa kuu ma korondaib, yiib ina-
men korembed no kwane ambangkime.

¹² Yiib kuu Godbed kwananeen ande meedmi
yaambed kubime. Durud yewed meneboon
kuyaa kuu yodbiriban emambed doberembir-
ime. Kurikuri kamimaib kuyaa kuu ma ko-
rondaib, no kwane kamembirime.

¹³ God ye karuwa nimaya kane kane yi animana
yiribmana komo komo dowan keroondan kuyaa
yiib kumkam kwanayiib kuu numbirime. Kane
kane minibka angkodmendimamime.

¹⁴ Yiib yaa durud yewed konde yenbandi-
dan yaa amun kerundime. Yi yaa weng are-
wambed ambemonde arewa kerundaib, kwane
amun kerundime.

¹⁵ Kane kane kubibka yiiwiib kubime. Kane
kane bob yuudi ameng kamibka yiiwiib yuudi
ameng kamime.

¹⁶ Yena yoom kuu ibonmo aungaungbed dobir-
ime. Kerengkan keraib, aningkoyiibbandan yaa

daboknem ande dowakeniib kerime. Nembedmo meeni kangdomman keraan andaab.

¹⁷ Karub maambed eb yaa arewa kamebdoka, nemaniib inande arewa kamenaab. Nimakarub korembed eb kuu amun ambangkeeb kii ande kadwobdaniib ye kiwaanbed ongme awine kwane ambangke.

¹⁸ Eb dobiri yaambed nimakarub korem yoom yewenubmo dobiriyiib kuu yimin keroonka, kwame kuyaambed angkumone yi yoom yewenubmo dobere.

¹⁹ Angkodmia, angkon neman bon kingkaib, korondibko Godbed kuye bon kuu ambangkok. Amborom kuu God Ye Weng aombed kekamune yedme wongkoon, “Yarimanbed yedmoon, ‘Arudbed bon kuu neman inendaniin, nembed kakman kondaniin kii.’ ” andoon.

²⁰ Kuned kuu God Ye Weng aombed kekamune yedme wongkoon,
“Eb bonman kuu mungi keroka, animan konebko anak.

Kwane, ok moom bobnoka ok konebko anak. Kwananeeb kuu amoyidkob ye korok ari nongkobaneeb.”* andoon kowe, yiib kuu kwamime.

²¹ Ke korondaiwa kwamunaan kuu arewambed dorondare dabunaan andid, kumban arewa kuu amun kamimbed dorondare dabune.

13

Korok Korok Yi Weng Awinimo

* **12:20:** “amoyidkob ye korok ari nongkobi” ye weng id angkara kuu karak kondi.

¹ Nimakarub korem kuu gapman korok korok yaamo wengambere ambangkime, amborom kuu korok korok deme ye aromkono kuu karub maambed awinindo, Godbed ongmoon kumbedmo. Korok korok deme ye aromkono kuu God ye dowakenbed ongmoon.

² Kwana kowe, kane kuu korok korok deme ye aromkono yaa wunekiranmaneen kuu Godbed ongmoon yaa wunekiranmaneen kii. Kwane kamaneendan kuu yika yimeren wengyundi ye dabab kanmananiib kii.

³ Kedi, korok korok kuu amun awinimaibdan yaamban, abdon kamimaibdan yaa ambarakmi ye dabab kondi yaa unime ande yedmimaib. Korok yaa uni korem kuu korondandamiiwoo? Kwani kowe, amun amunmo kamime. Kwananiib kuu yembed yiib dowad nimakarub amun anda-neen.

⁴ Amborom kuu ye kuu God ye dememan yiib yaa amun amun kamendi dowad deme awinoon kowe. Kumban yiib kuu abdon kamaniib kaned kuu ye yaa unime, amborom kuu yembed dabab kondi ye aromkono awinoon kuu anam kowe. Ye kuu God ye dememan, kwane Godbed ye arud konoona ambarakmidan yaa ukum kondimaan.

⁵ Ke kwamunekob, korok korok yi weng kuu wengambere awine kandime, kumbedmo yimin. Ukum menebandameen dee andimomban, yiib niindem aom kuu amunmo angkimborok andi yeman.

⁶ Kuye inamen kumbed yiib kuu tak od kuu kowimaib, amborom kuu korok korok kuu God ye demedan, kwane yi kuu aron womoniyiibban oonimaib.

⁷Yiib kuu karub korem kane kane yaa dungkum kamiwen kuu ingkandime. Tak od kowi yaron keroonka, tak od kuu kowime. Gapman fii kowi yaron keroonka, gapman fii kowime. Yedin kan kiringkono kowi yaron keroonka, kwane kowime. Aningko kankooni yaron keroonka, kwane kowime.

Nub Yariman Yesu Ye Kerekmen Yaambed Dobirime

⁸Yiib kuu mimyob dowaken neman keendoon keendoon kamime. Kukuu yiib dungkum areb, God yaa ine kowi yeman. Kuye dungkum kuu angkimbaraneen, dowan keraanban. Kedi, kanembed yena yaa mimyob dowaken keendimaan kumbed Moses ye amob kuu anam id keroon.

⁹Keye amob kee, “Nenem kamaib, kumka kuman ayaib, yid baib, yena yi yiribman nembed kanda ande kamaib.” kuyiib amob yena koremiib kuu bendabokne korem arimbed dabune yedmoon ye amob kukei, “Ebka ebmeren mimyob dowaken kowimaab areb, eb dia doriibdan yaa mimyob dowaken keende.”

¹⁰Mimyob keendimaan ye karub kuu ye dia doriibdan yaa abdon kamendaanban. Kowe, mimyob dowaken keendi kuu Moses ye amob korem yi anam id keriyeman.

¹¹Kibikee aron kuu yiibkaadkeriwen kowe keyiib kee kamime, yiib unuk dangemoon areb kere amun amun kamindeban yirimbed yaro dembe amun amun kamime andi yaron kereen

kii. Amborom kuu yiiwa nuwa bobni yaa buru-dande bindi yaron kuu nub ibduruk anam anduwen arebban, kuye aron kuu dia doreen kowe.

¹² Kumun amnoom kuu down kere wenuun, awawini kerandamuun kii. Kowe, nub kuu amnoom kumun ye kami kuu ben yangmad kerenub, kwane aronki ye ana nangmi ye yiribman ben deebem.

¹³ Nub dobiri kuu aronkimbed kabangme do-birimaib areb kerem. Ok arewa ano animan duudkab kiom anengkanao kamaib, ok arewa ane awarak bobnembaraib, nenem kamaib, anon dowomkim yaa doberemoon areb ye inamen kamaib, wengbaraib, wungkandaib kui.

¹⁴ Kumban Yariman Yesu Keresumbed kan derenime. Kwane, id ye dowaken kuu ma awine kamaib, kuyaa meeni maa ongmaib.

14

Anam Andi Wuuddaniib Anam Andi Kangdom-daniib

¹ Anam andi wuudman kuu yiiib kumaom nen daboknime, kumban yembed komo komo meenoon yaa wengbiri ye dowadban.

² Karub maa ye anam andi yaambéd animan korem nembed ani kuu yimin andimaan, kumban anam andi wuudman kuu dingkan yom kuu dudi god yaa ani mengkandiwen kowe anainban andimaan.

³ Animan korem animaibdan kuu dudi god yaa ani mengkandi ye yom animokbandan benkubunaib. Kwane, dudi god yaa ani mengkandi ye yom animokbandan kuu animan korem animaibdan yaa ambarakmiib kii ande

meenaib, amborom kuu kwane animaibdan yaa kuu Godbed ne karuwa nimaya andoon kowe.

⁴ Yiib kanekob karub maa ye dememan yaa kuu wengyundandamiib? Kuye karub kuu yeka yarimanbed yiminmo doberewen o yiminban komberewen andi yeman. Kwane, ye kuu yiminmo dobaraneen, amborom kuu Yariman Yesumbed yiminmo ongmaneene kwane dobaraneen kowe.

⁵ Karub maambéd meenimaan kuu aron maa maa kuu aron yena yaa burudande God yaa kurikuri darewoob kerí yeman andimaan. Kwane, karub maambéd meenimaan kuu aron korem kuu ibonmo andimaan. Kuye karub mimim kuu yika yi meeni inamen aombéd yika yi meeni yaa kangdom kerime.

⁶ Aron maa kuu God yaa kurikuri dowad aron yena yaa burudandoon ande meenimaan ye karub kuu Yariman Yesu yaningko kankooni dowad kwanimaan. Kwane, dingkan yom animameen ye karub kuu Yariman Yesu yaningko kankooni dowad kwanimaan, amborom kuu God yaa eso ande animameen kowe. Kwane, dingkan yom animokban ye karub kuu Yariman Yesu yaningko kankooni dowad anokban kere ye yaa eso andimaan.

⁷ Kedi, nub kumaom kuu karub mim kuu yeka ye dowadmo ma dobaraanban. Kwane, nub kumaom kuu karub mim kuu yeka ye dowadmo ma bobnaanban.

⁸ Kowe, wad dobaranuub kuu Yariman Yesu yaningko kankooni dowad dobaranuub. Kwane, duknanuub kuu Yariman Yesu yaningko kankooni dowad duknanuub. Kwanikob, wad

dobaranuub o bobnanuub kuu nub kuu Yariman Yesu ye karuwa nimaya keruwen.

⁹ Kuye dowadbed Yesu Keresu kuu bobnekore ikakman wadkeroon kowe, ye kuu dukniwendaniib wad doriibdaniib yi kangkoman keroon.

¹⁰ Kumban komande ogoodmo eb kuristen angkodmi yaa ambarakmeeb ande meeneeb? Komande ogoodmo eb kuristen angkodmi kankubuneeb? Kedi, nub korem kuu God ye wengyundimbon ari dobaranuub kii.

¹¹ God Ye Weng aombed kekamune yedme wongkoon,

“Yarimanbed yedmoon, ‘Nembed doriin kuu anam keroon kwamune areb kuu,

nimakarub korem kuu mene ne arinambo arimbed bumangkenib,

eb kuu God kii ande yedmewaniib.’ ” andoon.

¹² Kwani kowe, nub korem mimim kuu yeka yeka nubbed komo awine kande ambangkuwen kuu God yaa dakmanuub kii.

¹³ Kwani kowe, ogoodmo wengyundanoon wengyundanoon kamuub kuyaa kwane koronde deerewandem. Kwane, yiib kuristen angkodmia yi anam andi kiwaan yaa boknandimbon o kiwaan kebeni yeman ongmene kowaub ande inamen andangke ongmime.

¹⁴ Ne kuu Yariman Yesu yaambbed kaadkere inamen ongme kangdommo awinaan kuu kei. Animan korem ani kuu yimin, animan maa kuu Godiib yaa wini ye kiwaan kebeni yemanban. Kumban kanembed kuu animanban Godiib

yaa wini ye kiwaan kebeni yeman andoka, korondibko yembedmo kwane kamok, amborom kuu ye yaa kuu amob kowe.

¹⁵ Kwane, yiib animan ananiib kumbed yiib kuristen angkodmi wedmekore ananiin kuu God yaa ambarakmaniin ande kubiyiibban keraneen kuu, yiib kuu mimyob dowaken yaambéd kamokban keraniib. Yesu Keresumbed ye dowad bobnoon ye kuristen angkodmi kee yiib komo animaiib yaambéd yi anam andi kuu nen monmaraib.

¹⁶ Kwanikob, yiibbed Keresu yaambéd okad yiri ye amowamob yaa obonmo kerenib doriib kumbed yiib kuristen angkodmia benkubunaib, benkubunaniib kuu anam andindodanbed yiib kuu inamen arewadan andaniib.

¹⁷ Kedi, God ye oonimbon kuu animan ani o ok ani keye kerekmen yaambédban. Kukei, Kingkin Karadmo ye aromkono yaambéd yorokmo do-biriyiib yewenubmo do-biriyiib kubiyiib kui.

¹⁸ Amborom kuu keye kiwaan yaambéd kane kane Keresu ye deme awine kande ambangkaniib kuu, yi dowad Godbed kubaneene nimakarub yenambéd yi kuu amun kii andendaniib kowe.

¹⁹ Kwani kowe, kiwaan korem yaambéd yena yoom yewenubmo do-biri ye kiwaan ongmém. Kwane, kiwaan korem yaambéd yiib anam andi darewoob keré dowad marin marin ambib areb yenbenmo daanemoon areb kerem.

²⁰ Animan yaa wengbiri dowadbed Godbed yi anam andi ongmoon kuu monmaraib. Animan korem ani kuu yimin, animan maa maa kuu Godiib yaa wini ye kiwaan ma kebenaanban, kumban karub kanembed animan maa ananeen

kumbed ye kuristen angkodmi maa wedme boknande kombaraneen kuu arewa, animan aneen ye karub ye ambarakmi yeman.

²¹ Kwani kowe, yiyb kuristen angkodmi wedme boknande kombiri yeman, dingkan yom ani o wain ok ani o komo komo kwamune wedme boknande kombiri yeman maa maa korem kuyaa kuu korondime, inamen kee amun, inamen maa arebbaan.

²² Kowe, komo inamen kuyaa kuu yiybbed inamen amun ande meene anam andiwe Godbed ee yimin andoon kumban kuristendan yenambed awinaubbaan inamen arewa andimaib kuu, yiybka God ye arinambo arimbed kuye inamen kuu ben amuknime. Karub kanembed God yaa meenene inamen amun ande karekmiyiybbaan kerekore kuye inamen awinoon kumbed ambarakmaan ma andindo kuu Godbed amun kerunoon.

²³ Kumban karub kanembed ye karekmi yaambbed animan ananeen kuu ukum koni yeman keraneen, amborom kuu yembed animan aneen kuu ye anam andi yaambbedbaan kowe. Kwane, inamen korem anam andi yaambbed minindo kuu ambarakmi yeman.

15

Yena Yaa Amun Amun Kamime

¹ Nub kane kane anam andi yaa kangdommo doruub kuu anam andi wuuddan yaa koromone awandem, nubka nubmeren kubi dowad ambangki ye inamenmo awinaub.

² Nub korem kuu nub dia doriibdan yaa amun amun kamende yi anam andi darewoob keridowadbed kube awandem.

³ Amborom kuu Keresu kuu yeka yemeren kubi dowad ambangkindo kowe. Kuyaa kuu yembed God yaa God Ye Weng aombed kekamune yedme wongkoon, “Damangkandi weng yimbed eb yaa damangkabdiwen kuu ne yaa monoon kii.” andoon.

⁴ God Ye Weng Karadmo aombed anukbed wongkanabiwen ye weng korem kuu nub yaa kedmengkandi dowadbed wongkiwen. Kowe, kuye weng yaambbed ma korondiyiibban kangdommo dobiriyiib God Ye Weng yaambbed kube ongkandiyiib awine kandanuub kumbed Godbed kwananeen ande meedme dobaranuub.

⁵ Kwane, yiib kuu Yesu Keresu ye yoman weniib kuu, ma korondiyiibban kangdommo dobiriyiib kube ongkandiyiib bangkandimaan ye Godbed yiib yaa yiibkanmo aungaung mimo kere dohiri ye inamen kondok.

⁶ Kuye inamen awine kandaniib kumbed yiib kuu inamen mimo mongkodkono mimo kere daboknenib, nub Yariman Yesu Keresu ye Ambe God yaa nambiri konime anduwed.

⁷ Kwani kowe, Keresumbed yiib bendabokne nimakarub amun andoon kwamune areb kuu, yiibka yiibmeren marin marin kandabokne karub amun andenoon kandabokne karub amun andenoon kamime. Kwananiib kuu God yaa nambiri konaniib kii.

⁸ Yesu Keresu kangkon ke kamoon kii, ye kuu Yuudan yi deme karub keroon, God ye anam anam dowadbed. Keyiib kee Abraham awene yaa weng kunduk ongmenaboon kuu anam id kere korokbi dowad Yesumbed kwanoon.

9 Kwanoon kuu Yuudanban kuu Godbed yi yaa mimyob keende kakman are nonondandoon kumbed God yaa nambiri konime anded. Kuye dowad Dewidbed God Ye Weng aom kekamune yedme wongkoon, Keresu ye dowad,

“Kwani kowe, Yuudanban kumaom kuu nembed ewaningko kankoonaniin,
kwane eb yaa kurikuri yook wingkaniin.” andoon.

10 Angkon ye weng aombed kekamune yedme wongkoon,

“Yuudanban kubime, God ye karuwa nimaya Yuudan yoom.” andoon.

11 Angkon ye weng aombed kekamune yedme wongkoon,

“Yuudanban yiib korem, Yariman yaningko kankoonime,
kwane ambibkin koremdan, yaningko kankoonime.” andoon.

12 Angkon ye weng aombed Aisaiyambed kekamune yedme wongkoon,

“Yesi* Ye Ambokab Keresu kuu bare dembaneen kii.

Ye mim kumbed daane wene ambibkin korem kuu oonaneen kii.
Yuudanban kuu yembed kwananeen ande meedmaniib.” andoon.

13 Kowe, yiib kuu God yaamo angkumone doriib kuu, yembed kwananeen ande meedmimaib ye Godbed yiib yaa kubiyiib yewenubmo dobiriyiib bangkandoko yiminmo kerok. Kwananiib kumbed Kingkin Karadmo yaromkono yaambad

* **15:12:** Yesi kuu King Dewid yambe.

Godbed kwananeen ande meedmibka yiminmo kerok anded.

Poolbed God Ye Deme Awinoon Ye Kerekmen

¹⁴ Nangkodmia, inamen ongme kangdommo awinaan kuu kei, yiyib aom kuu amun amunbed yukne derenkorone, kwane yiyib kuu kaadkeri yiminmo kerenib, kwane yiyib kuu marin kedmengkanoon kedmengkanoon kami yiminmo keriwen kii.

¹⁵ Kumban nembed keye kerek kemaombed yiyib yaa arudkonomo wongkani keendaan. Kuye weng yaa ika monkone yedmendi dowad kwanaan. Amborom kuu Godbed kabamoon kondoon ye mimyob dowaken yaambéd deme kawoon kuu,

¹⁶ Yuudanban yi dowad Yesu Keresu ye deme awinaan kumbed God dore nimakarub dore wedyiri dobiridan areb God ye weng baande daandimain kowe. Kwanimain kumbed Yuudanban kuu Kingkin Karadmombéd ben karadmo kerundoko God yaa koni yeman areb keribko konako ne karuwa nimaya andok andid.

¹⁷ Kwane kowe, ne kuu God ye deme awinaan kumbed Yesu Keresu yaambéd kerengkan kamaan.

¹⁸ Ne yaambéd Keresu komo ambangkoon kumbedmo dakmimain. Ne komo dakmaaniib komo ambangkaaniib kuyaambéd Yuudanban ben God yaa wengambere awini kiwaan ari nongkobaan.

¹⁹ Kwanaan kuu dud korokbiyiyib yeka maaaa ye wedme binangki yemaniib Kingkin Karadmo yaromkono yaambéd kui. Kowe Yerusalembéd

wene Ilirikum kuyaom kuu Keresu ye weng amun kumundinmo kanyare daandaan.

²⁰ Ne dowaken darewoob kerembirimain kuu kunayambed Keresu kuu kaadban koron doriib kuyaa kuu, ye weng amun kanwene daanda ande meendobembirimain kii. Kukuu karub yenambed ma andowe daandindo yaa nembed ibduruk andowe daanda andi dowad.

²¹ Inamen ke God Ye Weng aombed yedme wongkoon kei,

“Ye weng daandindodan kuu wedmaniib,

kwane wengambirindodan kuu kaad-keraniib.” andoon.

²² Kuye inamen awinaan kumbed aron yemoon kuu kebenewoone yiib yaa monokban keraan kii.

Rom Yaa Owod Wini Ye Meeni Nekwoon

²³ Kumban, kibikee ambibkin ambibkin keyaom yimin yimin yaa deme awinekori, kwane yiiwiib yaa mene wedma ande weeb yemoonbed dowaken darewoob keraan.

²⁴ Kowe, ne inamen kowaan kuu Speen ambibkin yaa dewananiin kumbed yiiwiib yaa meneni durundaniin manok andid. Kwananiin kumbed aron yemoonban yiib yoom kube doberkori, yiib kuu ne Speen yaa weniin kiwaan dowad kuu awawaniiwa wananiin ande meenaan.

²⁵ Kumban kibikee ne kuu Yerusalem yaa deweniin, God ye karadmodan kuyaa doriib yi awandi dowad.

²⁶ Amborom kuu Masedoniayiib Akaiyayiib kuyaom doriib ye anam andiwendanbed dowakeniib kerenib, God ye karadmodan Yerusalem aom doriib kumaom yiribmaniibban keriwendan

yi dowad od benib yi yaa bangkande ande ne dingki ari nongkobiwen.

²⁷ Ke yi inamen dowakenbed kwaniwen. Kwane, anam kuu kuye od kuu dungkum inendi yeman, amborom kuu Yuudanbed biwen ye kingkin kerekmen ye amun kerundi yaambbed Yuudanban kuyaa numbiriwen kowe, ikakman Godbed amun kerundoone Yuudanbanbed biwen ye okad kiri ye yiribman yaambbed Yuudan kuyaa numbiri ye dungkum angkeen kii.

²⁸ Kwanikob, od korem kuu Yerusalem yaa benwene bangkandaniine numbaraniwe yimin kii ande wedmendaniin kumbed Speen yaa deweneni kumbed yiiib kuu durundaniin.

²⁹ Ne nekaadkeraan, ne yiiwiib yaa mananiin kuu Keresumbed dowakeniib kere amun kerundoon kumundinmo yaambbed mananiin kii.

³⁰ Angkodmia, nangkande yedmaan kuu, nub Yariman Yesu Keresuyiib Kingkin Karadmo ye mimyob dowakeniib kuyaambbed God yaa ne dowad ne yoom dabokne ibonmo yobdoodmo kurikuri kamime andid.

³¹ Kwanibko, Yudea aom doriib ye anam andindodanbed ne neem ande meendobiib yaa kuu Godbed kebene oonewoko, Yerusalem aom deme awinaniin kuyaa kuu God ye karadmodanbed ee yimin andime andid.

³² Kwamune keraneen kumbed God ye dowaken yaambbed yiwiib yaa mene durundaniin kuu, kubiyiib mananiine yiiwa neya kuu unuk angke yaro nindorokiib kowe yaremoon areb dobaranuub.

³³ Kowe, yewenubmo dobiri kondi ye God kuu

yiib korem yoom ibmo doborok. Anam kwanok.

16

Nimakarub Mimim Yaa Kubendi Weng

¹ Nub kuristen otaak Foebe kuu kei, nembed yu kuu yiib yaa nen korokbendi dowad wongkaan, yu kuu wonong amun, anam andiwendan Sensurea siti aom doriib yi dowad dikon deme awineen.

² Nembed yiib ke yedmendaan kei, yu kuu Yari-man Yesu yaningko yaambéd kubende nendime, God ye karadmodan yi inamen yi kerekmen yaambéd. Kwane, yu yaa komo dowan keroon kuu yiibbed awandime, amborom kuu yu kuu nimakarub yemooon yaa awandi darewoob kondeen kowe, ne yaa kangkon.

³ Ne yoom deme ibonmo awinuwendan Prisila yoom Akwila yoom yaa Yesu Keresu yaningko yaambéd kubendime.

⁴ Yi kuu ne nen kukbiri dowadbed arud darewoob bobnikin dungkun ari dobiriwen. Kowe, kuye dowad kuu yi yaa eso andundaan, kunéd nembedmomban Yuudanban anam andiwen yi korem kwangkon eso andundiwen.

⁵ Anam andiwendan Prisila yoom Akwila yoom yi ambiwoom mene nedbimaibdan yaa kangkon kubendime.

Ne angkodmi mimyob dowaken keenaanman Epenetus yaa kubenime. Ye kuu Esia ambibkin aombéd ibduruk Keresu yaa anam andoon.

⁶ Meri yaa kubendime. Yu kuu yiib awandi dowad deme yobdood awineen.

7 Anduronikus yoom Yunia yoom yaa kubendime. Yi kuu Yuudan anuk ne yoom ibonmo wii aom doburuwen. Yi kuu apasodan kumaom kuu kadwongkandimbon. Kwane, yi kuu yidin Keresu yaa anam andiwen, ne kuu yi yomanbed anam andaan.

8 Ne angkodmi Keresu yaambéd mimyob dowaken keenaanman Ampiliatus yaa kubenime.

9 Keresu yaambéd nub yoom ibonmo deme awinuwenman Urubanus yoom ne angkodmi mimyob dowaken keenaanman Stakis yoom yaa kubendime.

10 Keresu yaambéd komboon darobe karub amun andoonman Apeles yaa kubenime. Aristobulus ye nimadana yoom yaa kubendime.

11 Ne Yuuman Herodion yaa kubenime. Narusisus ye nimadana yoom Yariman Yesu yaa anam andiwen kuyaa kubendime.

12 Yariman Yesu yaambéd deme yobdood awinimaib ye nima Turaifena yoom Turaifosa yoom yaa kubendime. Wonong maa Yariman Yesu yaambéd deme yobdood anam awineen, mimyob dowaken keendaan ye wonong Peesis yaa kubendime.

13 Yariman Yesumbed kinoonman Rufus yoom ye ena yoom yaa kubendime. Yu kangkon ne ena areb kereen.

14 Asinkuritus yoom Flegon yoom Heemes yoom Patorobas yoom Heemas yoom yi yoom doriib ye kuristen angkodmia yoom yaa kubendime.

15 Filologus yoom Yunia yoom Nereus yoom ye oni yoom Olimpás yoom yi yoom doriib

ye karadmo kerundoondan korem yoom yaa kubendime.

¹⁶ Yiib kuu marin marin karadmo kiwaanbed mandamuk konoon mandamuk konoon kame kubendime. Anam andiwendan kambong maa maa aom doriib korem kuu yiib yaa kubendi weng keendiwen.

Yeenbon Weng

¹⁷ Angkodmia, nangkande yedmaan kuu kei, kane kane yi kuu wengbere yiib ben andokbenib anam andi kiwaan kebeni yeman nongkobimaibdan yaa kuu kaadkerunde wangdandundime. Yi kedmengkandi kuu nubbed yiib yaa kedmengkanduuwe awine kandiwen ye inamen arebban, kuye inamen yaa bon keru yeman. Kowe, yi yaa daboknaib, yeka yeka kerime.

¹⁸ Kedi, nimakarub kwamunedan kuu nub Yiriman Keresu ye deme awinindo, yika yi id ye dowaken yaambedm awine kande kwane ambangkimaib. Yi kuu ok wengiib dudi ye benkoobi ye wengiib kumbed yi inamen arewa yaa koron keriwendan yaa nemengkandimaib.

¹⁹ Yiibbed Yesu ye weng amun wengambere kande kuye kiwaan arimo doriib kuu kuristen-dan korem wengambiriwen. Kowe, nembed kubi darewoob arimbed keraan. Kumban, ne dowaken kuu yiib kuu amun amun ye inamen ye dowad meeni kangdom kerenib, arewa arewa ye inamen yaa wangdande nonoon areb kerime.

²⁰ Yewenubmo dobiri kondi ye Godbed aron dukmenmo arimbed Seten kuu yiib yon daberem yirimbed monmaraneen.

Nub Yariman Yesu ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken kuu yiid yaa kondok.

²¹ Ne yoom deme ibonmo awinuwenman Timoti kuu yiid yaa kubendi weng keendoon. Kwane, ne Yuudan angkodmia Lusius yoom Yason yoom Sosipatee yoom kwangkong yiid yaa kubendi weng keendiwen.

²² Kerek kee Pool ye dowad wongkaanman Teetius nembed Yariman Yesu yaambedi yiid yaa kubendi weng keendaan.

²³⁻²⁴ Pool ne yoom anam andiwendan ke doriib keyoom angkodmendoonman Gaiyus kuu yiid yaa kubendi weng keendoon. Keye siti ye od ye ooni ye korok Erastus yoom nub kuristen angkodmi Kwaatus yoom kuu yiid yaa kubendi weng keendiwen.*

²⁵ God kuu Yesu Keresu ye weng daandiyiid ne kedmengkandiyiid yaambedi yiid ben kangdommo ongmendi ye God. Yembed unyemanbed mene kibikee kan biknoon ye weng kumban kibikee kan dian korokboon yaambedi yiid ben kangdommo ongmendoon.

²⁶ Aron korem korem ye Godbed kwanime ande yedme kowoon kumbed profesidan God Ye Weng Karadmo wongkiwen yaambedi ambibkin korendan yaa ye weng kuu kan dian korokboon, ye yaa anam ande ye weng awine kandime anded.

²⁷ God, yembedmo meeni kangdom ye God kui, ye yaa kuu Yesu Keresu yaambedi nambiri aron

* **16:23-24:** Kurin ye buk Rom yenamo keye wengiib kei: Nub Yariman Yesu Keresu ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken kuu yiid korem yaa kondok. Anam kwanok.

korem korem yeman kerok kii! Anam kwanok.

**Buk Baibel long tokples Yongkom
Genesis, Psalms, and The New Testament in the
Yongkom Language (also called the Yonggom
language) of Papua New Guinea**

copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Yongkom

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b3f9b0a2-8cdb-5470-8e3c-8250231eee99